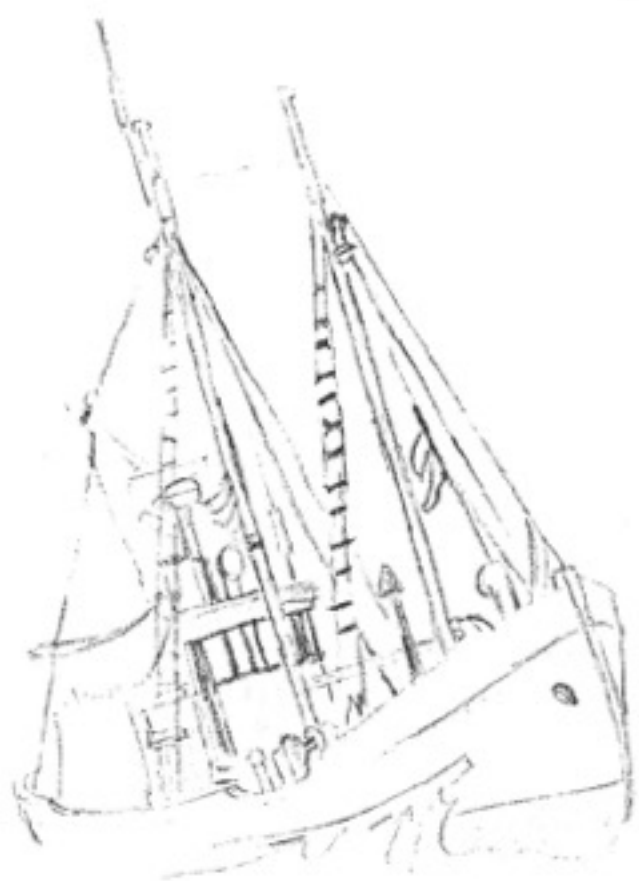

HEDERSMÄN OCH KRUTGUBBAR

FRÅN MORUPSKUSTEN

UPPLEVELSER & SKRÖNOR
NERTECKNADE AV
GUNNAR JACOBSSON

Hedersmän och Krutgubbar från Morupskusten

Upplevelser & Skrönor
nedtecknade av
Gunnar Jacobsson

Båtsman-Karl

Frågar man någon person i Morup efter en fiskare vid namn Karl Andersson då får vederbörande ett tankfullt uttryck i ansiktet och ger i regel ett undvikande svar om han över huvud taget svarar alls. Men om man som en ledtråd nämner att han lär vist kallas för Båtsmans-Karl ja se då blir svaret ett annat. Honom känner alla, från de minsta småttingar till de allra äldsta. Hundar och katter inte undantagna, för han var allas vän och fisklukten stod som en sky omkring honom. För fisket hade Kalle gjort sedan barnsben och eftersom han ansåg att gummibyxor var mer till hinder än till nytta så blev det de övriga kläderna som fick ta emot det grövsta. Det var en ståtlig karl, lång, mager med ett ansikte som vore mejslat i sten. Men i de milda ögonen under skärmmössan lyste humorn fram i ständiga kaskader. Sällan såg man honom arg, i varje fall inte mer än en minut eller två, sen var allt som det brukar vara. Och få människor är det förunnat att kunna le och skratta om motorn krånglade eller sjunga en munter vers om ett nyagnat långrevstråg lade sig med botten upp. Sådan var han Kalle! Undra på att en talrik barnaskara hyllade och såg upp till honom med vördnad. Om han fick börja att fiska tidigt så var han inte många dagar äldre innan han började springa med bössan. Änder och harar ger gott sovel och en och annan säl dugde den också. En och annan bom blev det väl ibland och nog såg någon flyende harpalt en knuten hand vifta i luften ackompanjerad av ett skalande skratt. På sjön fick Kalle som sagt börja fiska tidigt, det var det hårda tag för en fiskargrabb då och lättare blev det inte sedan han gift sig och barnaskaran utökades med ett nyförvärv så gott som varje år. Men aldrig hörde man honom klaga, aldrig var arbete tråkigt, trots att han mången gång fick ta söndagen till hjälp. Att en så färgstark personlighet inte kunde undgå att sätta sin prägel på omgivningen, det är ju självklart. Historierna om honom äro oräkneliga, och oräkneliga äro även de historier som han serverat andra, speciellt då traktens sommargäster. En eller annan historia kanske bör räddas åt läsekreten: En höstdag kom Kalle cyklande med en låda sill i en närbelägen grannstad. I en livlig trafikerad gatukorsning råkade han slira med cykeln, vilket resulterade i att Kalle och sillen blandades i en enda röra mitt på gatan. Trafikstockningen blev stor och en polis manade på Kalle att plocka upp sillen så fort som möjligt. Kalle vände då ett mosigt och illmarigt ansikte upp mot polisen och sa: Ta då av vantarna för attan och hjälp till själv! Skrattet som följde från publiken lättade säkert upp stämningen åtskilliga grader. En annan gång hände en lite makaber historia som återberättas av ett ögonvittne: På en avtagsväg mot E6 kom Kalle cyklande med en låda fisk. I vägkorset låg ett hus, vilket tillsammans med en häck skymde utsikten. Utan att se sig för körde Kalle upp på vägen. I samma stund kom en likbil körande. Föraren gjorde vad han kunde, men råkade snudda vid fisklådan med bilen. Följden blev att Kalle, cykel och fisk hamnade i en röra vid vägkanten. Bilen stannade och föraren stack ut huvudet. Mitt i all röran satt Kalle med en knuten näve i luften och skrik: Jaså du tänkte ta mig med din jäkel. Själv fick jag den stora förmånen att få fiska tillsammans med Kalle åtskilliga gånger. Att säga att vi hade roligt ihop är att ta till i underkant. Vi frös och vi slet men allting gick ändå så lekande lätt. Vi hade åtskilliga äventyr ihop med isfiske t.ex. En gång hade vi delade meningar om färdriktningen efter avslutat fiske. Det hade tomat upp isberg och vi kämpa och slet med ekan. Vi hade alltid en eka med på en släde som en säkerhet. Vi var ut i Kattegatt så det var klok åtgärd. Ekan var min

och den var jag rädd om och då Kalle och ett par av hans söner ville dra den in mot deras strand då sa jag stopp Följden av meningsutbytet blev att jag tillsammans med min bror tog hand om ekan själva och drog iväg. Det var mycket tungt så när vi kom till Hallarna så stannade vi där och drog upp den på land. Dagen därpå var jag inte hågad att gå ut på fiske, det kunde vara skönt med en vilodag ibland. Alla övriga var ute och till sist vaknade lusten även hos mig. Ekan fick vara iland för jag tänkte endast ta en kort tur. Några hundra meter från land stannade jag och försökte dra några fiskar, jo då, det fanns faktiskt några stycken. Där jag observerade jag en liten spricka i isen Vinden var svag ostlig, endast ett par grader kallt. Kunde se kompisarna som små prickar långt ute till havs. När jag hade fisk nog gick jag hem och åt lite frukost. Fram emot tiotiden hade mor ett ärende upp på loftet, hon ropade strax att nu är isen på drift Då blev det fart på mig, på med kläderna och ner till sjön. Vinden hade friskat betydligt och det var betydligt kallare i luften. Sjön gick vit och ute vid horisonten syntes folket springa fram och tillbaka. Sprang kvickt ner till ekan, fick i den och rodde ut Mins inte om det var sju eller åtta man som blev räddade den gången Bland dessa var vännen Kalle Ännu en episod från isfisket kan vara värd att berätta. Gick till sjön en morgon, inte för att fiska utan endast för att kolla läget. Vid Hallarna syntes en stor svart grej ute på nordväst. Det måste under sökas. Efter några minuters vandring fick föremålet form och visade sig vara en eka. Vid framkomsten kände jag igen den, det var Kalles. Från ekan som var nerisad gick några fotspår in mot land. Här hade varit hårda tag det syntes, årorna var avbrutna och tofterna sönder. Is och fiskblod fanns överallt. Det var att följa spåren för att få veta vad som hänt. Framme vid Kalles stuga var det bara att kliva inför där var aldrig låst. Inget i köket, stora rummet då, ingen där heller, jo i sängen var det något som rörde sig. Ett yrvaket och snusigt ansikte syntes i dunklet: Det var bra att du kom, nu får du koka kaffe sa Kalle Han låg inte ensam i sängen, där låg två pojkar också. Alla iförda sina genomvåta kläder. Det rök om dom när Kalle Lyfte på täcket. De hade kämpat hela natten mot kyla och is innan de kunde ta sig hem. När kaffet var färdigt hördes ett rop inifrån kammaren, där låg ännu en av grabbarna. Leta upp något att täcka över mig med, sa han. Stackarn hade endast några papperspåsar till täcke! Tänk en sådan fattigdom och ändå orka fortsätta. Mycket mer vore att skriva om Kalle och hans liv, man skulle aldrig tryta stoft. Barnaskaran var som sagt stor, det blev nog tolv ungar tror jag. Alla friska och fina trots armodet, en dog tyvärr som mycket liten. Det var den gången man har sett Kalle riktigt ledsen. Det är inte utan att man känner lite vemod själv när man går någon gång bortåt Kalles gamla trakter. Men det var inte så länge för strax minns man någon episod och varför ska man vara lessen när mannen tänker på alltid själv var glad!

Emmes-Karl.

Kärt barn har många namn säger ju talesättet och Emmes-Karl var endast ett av dessa för så populära Karl Johansson. Skandia-Karl var ett annat som var lika använt av ortsbefolkningen. Skandia var nämligen namnet på båten som den gode Kalle var skeppare på. Skandia var av den gamla Bohusländska typen av båtar med kort mast, bred och hög samt med ett stort roder akterut. Sällan har jag sett en så nersliten båt. Där fans t.ex. inget ankare, inga trossar, endast ett par små linor till att sätta fast när vi låg vid kajen. När man skulle tända någon lanternna så fick man ta ett par lösa sladdar och sticka in i den strömförande dosan och binda fast dom. Kompassen var ett kapitel för sig, ibland snurrade den några varv åt ett håll, därefter en tvärvändning och sedan några varv åt det andra hållet. Den stående order när vi t.ex. skulle gå iland från Anholt på nätterna var att styra efter någon av de andra båtarna. En gång skulle vi styra efter Iris, efter ett tag saktade de in och omtalade att vi måste styra längre söder utför de skulle gå till Träslövsläge och syra garnen. En annan gång låg Kalle och jag med trålen ute vid Anholts Knob och fiska. Vädret var fint och vi beslöt att stanna ute till nästa dag. Efter sista draget skulle vi lägga oss till vila men eftersom vi inte hade något ankare beslöt vi att knyta fast trossen i pricken. Det gick fint, fram mot 4-tiden vaknade vi av att det dunka i sidan. Det var pricken som i den ökade morgonbrisen hade kommit i rörelse. Vi satte gång motorn, Kalle gick in i hytten för att köra fram. Själv gick jag fram att lossa trossen. Där var det stopp, trossen hade under natten glidit ner över stängen och när jag drog så blev knuten hårdare. Nu var goda råd dyra, jag föreslog att kapa den. Ar du galen sa Kalle: Då har vi ju inget att göra fast i kajen när vi kommer iland. Det var bara för mig att svinga mig ner på tunnan, lossa trossen och krypa upp. Det var endast ett litet aber, när jag kom upp en bit på stängen så lade den sig på sidan så fötterna släpade i vattnet. Tror jag är den ende som har stått på den pricken mitt ute i sjön. Till sist fick jag ner en liten stege som han gjorde fast vid pållarn och på den gick det att komma upp till sist. Motorn nämnde jag, det var ett helt dagsverk att sätta igång. Kalle fick stå vid sidan om det jättestora hjulet med ett stadigt tag om pinnen. Under tiden fick jag krypa bakom cylindern och under fotogentanken, därefter under ljuddämpare och koppla en stropp till samma pinne som Kalle höll i. Med bra fotfäste började jag dra fram och tillbaka samtidigt som Kalle förde på allt vad han orkade. När då motorn tände fick jag släppa stroppen och skyndsamt rädda mig i skydd. Stroppen följde nämligen pinnen och slog fruktansvärt i skottet. Ibland stannade motorn igen och då var det att göra om proceduren. Annars var Kalle en mycket snäll fiskekamrat. Trålfisket var ju i sin barndom och alle var noviser på området. Trålarna voro i det primitivaste laget, små, små stackare. En gång rev vi trålen, vi hade ju bara en. För att få vara ifred tog vi alltihop under armen och gick upp i Kalles trädgård för att laga den. Där låg vi på fyrafötter och kröp omkring den, båda lika dumma. däremot var tråldörrarna tilltagna i överkant. Jättestora och med fyra stora hål utsågade för att minska vattenmotståndet. Vill lova att det blev inga jättefångster med såna grejor. För oss kvittade det för vi hade för liten motor. Efter många om och men skaffade Kalle sig en ny men då slutade jag för jag visste att förtjänsten ändå inte bli så lysande. Kalle insåg det samma och efter en tid sålde han den och köpte en liten motorsnipa. Där rådde nästan motsatta förhållandet. Motorn var där nästan större än båten. När Kalle hade satt sig tillrätta där akter, fått fart på motor och lagt in snus, då var det inte höga fribord. Kalle blev med tiden hamnkapten och den sysslan skötte han med den äran. Der var en prydnad för hamnen när han gick stolt som en tupp och stoltsera med en stor vit mössa på huvudet. Eftersom de flesta gästbåtarnas besättningar gärna ville bjuda på en liten rackabajsare när de var komna iland för kvällen och Kalle ingalunda sade nej så utspelades många roliga saker när Kalle skulle dra sig hemåt. Mössan flöt stolt vid sidan om Kalle när han ibland simmande sökte nödhamn. Kanske borde jag

berätta en händelse som utspelade sig en dag på Skandia. Vi höll på att utrusta för sillfiske och Kalle skulle laga den skena som följer relingen. För det ändamålet skulle han slå in fyrtumsspik i den hårda ekplankan. På kajen kom en farbror som var vida känd för sin styrka. Han stannade och tittade med intresse på Kalles arbete. Kalle tog en spik, mattade och slog vid sidan! Det ser jag sa farbrorn att du inte kan slå i spik, kan du då kom Kalles replik? Ja det kan jag sa farbrorn, hoppade ner på däck, fattade hammaren och slog. Vid sidan om! Kalles replik kom blixtnabbt. Vänta ska jag gå ner och hämta stekjärnet! Hammaren flög upp och med ett enda slag flög spiken ner i trät. Gubben kastade hammaren på däck med en sådan kraft att den flög ända fram till fören. Gick sen raka vägen hem! Det var alltid fart och fläkt över Kalle. Otaliga voro de groggar som han var med och konsumerade. Alltid ett gott skratt eller ett trevligt skämt. Om förtjänsten inte var så stor, det kvitta bara det räckte till det nödvändigaste. Och det nödvändigaste det varför det mesta en flaska brännvin. Nu har även Kalle kvitterat det här jordelivet och trakten har åderlåtits på ännu en av de gamla fina gubbarna. Tack Kalle för alla Dina goda skratt och för ditt fina humör.

Haralds-Oskar

Bland gubbar i havsbandet får denna mannen räknas in även om denne mannen bodde en bit in i land och inte hörde tillfiskarnas skara. Oskar var bonde och skötte tillsammans med två bröder och en syster en liten lantgård. Den ene brodern hade krångel med nerverna och vistades vissa perioder på vilohem. Oskar var gårdens ansikte utåt och var ständig i farten med sin moped. Den mopeden var nästan lika pittoresk som Oskar själv. Historierna om den är många till ex. när Oskar kom körande från Stubbhult mot Långås och vid övergången av E-6 blev anmodad av en polispatrull att stanna. Poliserna sträckte upp nävarna och det samma gjorde Oskar. Efter några kilometer blev han upphunnen och vid poliserna förfrågan varför han fortsatte blev svaret: Jag trodde att ni hälsade, så brukar vi alltid göra härpå orten. Oskar parkerade för det mesta mopeden intill Ritz och då han en dag skulle köra hem fick se en polis som stod och synade åkedonet. När han kom fram frågade polisen om det var hans moped. Vid Oskar förnekade sa polisen att det var värsta han hade sett någon gång. Praktiskt taget allting var olagligt. Då får du väl vänta ut ägaren sa Oskar. Ja, jag ska bara gå en runda först sa polisen sen ska jag ta honom När polisen svängt runt gathörnet tog Oskar lugnt mopeden och körde hem. En annan liten historia talar om när Oskar och Båtsmans-Johan kolliderade. Det var vid uppfarten mot Stubbhult. Johan kom efter Oskar med sin motorcykel och då plötsligt Oskar svängd tvärs över vägen så smällen ett faktum. Vid polisförhöret urskuldade sig Johan med att: Han brukar aldrig svänga den vägen! För Johans del blev det lite bekymmersamt för det visade sig att han hade kört utan körkort i tjugosju år! Ett annat prov på Oskars skämtlynne var när han blev haffad av polisen mitt på torget. Han hade suttit i glada vänners lag och halsad några öl på Laxen. Utkommen på gatan började ölet tränga på och Oskar satte full fart mot Rörbecks stallar som för många var en förälskad hamn. Denna gång blev dock avståndet, för stort och den på den tidens allerstädes närvarande polisen knep Oskar när han stod mitt på torget och lät det strila för fullt. Det blev naturligtvis böter, i dåtida mynt sjutton kronor. Gamle och snälle fjärdingsman Birger förskotterade böterna och vid tillfälle krävde Oskar på beloppet. Oskar tog genast upp plånboken och betalade två tior. Det blir tre kronor tillbaka sa Birger, nej det är jämnt, sa Oskar. Du är dum, sa Birger, det är onödigt att betala för mycket. Jo, det är jämnt sa Oskar för du förstår att jag släppte en fis också! Oskar gav gärna ett stickord som till ex. då jag gick förbi honom när han stod och lassade tång, för att ha någon att säga så nämnd jag att det var en fin häst han hade. Du, svarade Oskar: Det är en mähr! Fortsatt prat var sedan onödigt.

Huvhulta-Ludvig

En av barndomens och ungdomsårens mest framtonade gestalter var onekligen Huvhulta-Ludvig. Han bodde strax ovanför Morups Hallar, ett stenkast från sjön. Sjön var hans arbetsplats och sjön var hans liv. Som ung hade han både fiskat och seglat, på äldre dar tog han det mera med ro. Till stugan hörde tre tunnland sandjord, det räckte till bete åt en ko och till ett potatisland. Vrakgods fick utgöra vedbrand, det var inte säkert att Ludvig själv hade bärgat det. Men sådan var tiden att den som inte såg upp med sitt grej han kunde lätt mista det. Sådant där gjorde förhållande en aning spända, vi ungar var ju snabbsprungna som stövare ner det gällde vrakgods. Veden var dyr och var nästan omöjlig att få tag på, därför var konkurrensen mördande hård. Många muntra episoder inträffade under våra skärmytslingar med Ludvig. En gång kom det iland makrilllådor innehållande färsk fin makrill. Den hade troligen spolats överbord från någon fiskebåt. Vi hade cyklarna tillreds för det var bara att snöra på lådan och ge sig ut och sälja. Ludvig satt på post vid köksfönstret med kikare i högsta hugg. Min kompis Arthur och jag var ute på bryggorna vid Hallarna när vi fick syn på ett lådliknade, föremål som kom och drev iland ett stycke söder om oss. Vi måste nog ha pekat för som genom ett trollslag stod Ludvig på gården. Nu blev det fart, Ludvig låg bättre till än vi och det var rackarn vad han kunde springa gubben. Han vann med ett 50-tal meter, lådan hade inte landat utan gubben rusade ut i vattnet grep tag i den och vände på den Resultatet blev katastrofalt! Lådan innehöll latrin! Förr var det brukligt att de som hade utedass tömde latrinet i lådor och vid tillfälle skickade iväg det med vind och sjö. Det var just en sådan låda den gode Ludvig hade sprungit sig till. Skratten från oss plågoandar var just inget plåster på såret. Ludvig hade en fantastisk förmåga att smita ifrån alla svåra jobb, visste av erfarenhet vilken sida som var lättast att ro i. När han inte fiskade passade han alltid på att komma och tigga en liten fisk till katten. Katten måste haft en fruktansvärd aptit för det var alltid den största fisken som strök med. Han hade en liten svart snipa som vi ungar hade döpt till Svarta Svanen. Båten var hans ögonsten och ve den som hoppade i den eller gjorde något fuffens. På den tiden var min far tillsyningsman för kuststräckan hemmavid. Eftersom det stred mot Ludvigs närighet att slänga tillbaka någon undermålig rödspätta så det dröjde det inte länge innan han blev fast för tjuvfiske. Böterna var inte så värst svåra på den tiden, det blev för det mesta 30 kronor. Däremot kändes nesan betydligt svårare att smälta. Ludvig tog både nesan och böterna väldigt hårt, det gick nästan inte att komma i närheten av honom. Vid den tiden hade jag hittat en splitter ny sjökaptensmössa vid sjön. Den passade precis till mitt huvud och ibland upphöjde jag mig till sjökaptens och gick och stoltserade med den. Den hade jag på mig när jag en dag gick ner till Hallarna. Ute på sjön låg Ludvig och drog backor varför jag beslöt att vänta ut honom för att se på fångsten. Det blåste lite snålt från sjön varför jag kröp ner bakom en uppdragen snipa. Ludvig var snart klar och började att ro mot land. Strax innan han kom in till bryggan gjorde han en rutinkontroll för att se om kusten var klar. I detsamma satte jag upp huvudet för att titta efter honom. När han fick se ett huvud med galoner blev han så rädd att han högg tag i fiskelådan och vräkte alltsammans över bord. Ilskan var inte av denna värld när han fick se att det var jag som bar mössan. En annan gång kom vi i allvarlig kontakt med varandra. Jag hade nyss kommit hem från en omgång i beredskapen. Vaknade tidigt en morgon och beslöt mig, för att gå en sväng neråt sjön. Det blåste en svag västlig vind, det var i april och lite kyligt i luften. Vid Hallarna fick jag se en stor kraftig bit ligga i strandskoningen. Där var ved för stora pengar. Gick bort till bryggorna och hämta en lina för att förtoja den samt markera att den var upphittad och var ägare till den. Medan jag höll på att knyta fast linan kom Ludvig ner med full fart. Den är min, sa han. Allt som flyter iland här hör till mig. Det var nya regler sa jag den som hittar en bit han är också ägare till den. Ludvig rusade ut i vattnet och

krafsade bort linan. Då började det bli allvar! Jag knöt fast igen, då tog Ludvig ett kraftigt tag i kläderna på mig och pressade mig ner under vattnet. Jag var stark och kom på benen igen samt slog till Ludvig med full kraft i ansiktet. Ludvig stöp men kom upp igen och då hade han en stor kniv i näven. Nu gällde det att få fart på påkarna. Det var en attan till att kunna springa. Det är väl en kilometer mellan Hallarna och Pannebo, inte förrän jag rusade uppför de branta backarna lade han av förföljandet. Det visade sig sedan att med sitt tag i kläderna hade rivit sönder, en blåblus, en olle, ett s.k. livstycke samt undertröja. Det kallar jag för hårda tag! Senare gick jag bort mot valplatsen, konstaterade att vrakbiten låg kvar samt gick upp mot Ludvigs. Han kom sneddande över gården. Nu, tänkte jag ska jag testa dig. Det var bra sa jag att du håller dig hemma sa jag för nu har jag ringt polisen och de ska komma så snart de hinner. Det blir fästningen direkt, för dragande av kniv. Gubben blev alldeles ifrån sig. Du hade rätt sa han det var ju ditt vrak. Och jag vet inte vad som flög i mig med kniven. Kan du förlåta mig? Jo, det var ju inte så svårt. Då får jag skynda mig hem sa jag så kan jag stoppa poliserna. Sedan lägrade sig friden åter över Hallarna..

Häbbare-Oskar.

Häbbare-Oskar, det namnet låter väl Morpekanskt om något. Namnet uppkom på den tiden då det var en liten handelsbod i nästan varje sockenrote. Det var i regel någon bonde som satte upp en liten affär där varorna utgjorde av returfrakt när bönderna hade varit inne i Göteborg med sina potatislaster. Det var i regel långa hallandslängor på den tiden och i regel fanns det ett rum i den ena ändan som kallades för häbbare. Där staplades varorna upp och dit kom folket och gjorde sina inköp. Namnet var sen lätt att lägga på minnet då man talade om stället. Oskar var en lugn och sänlig person, talde lugnt och stilla på sin breda dialekt. Allt han gjorde var i regel på gammaldags vis. En båtlagning t.ex. kunde nästan se ut hur som helst, det var att ta det träslaget som fanns hemma för tillfället. Likadant var det med nätlagning, ett mycket tunt garn gick mycket väl att lagas med en tråd som var tio gånger tjockare. Oskar var fin på att lägga stenmurar, det var en färdighet som kom väl tillpass när sommargästerna ville ha hjälp. Det allra bäst med honom var att han hade liten fin snipa. Sällan har väl någon båt gått så mycket i lån som den. Den var byggd av den legendariske Severin i Stranninge, det var en båtbyggare som var känd långt utanför länets gränser. Snipan var kanske inte så bra att segla med, men hon var makalös till att vaka i sjön. Blåste det upp till storm och det var risk att gå ut med andra båtar, då gick man i regel tre man i Häbbaresnipan och tog hem näten. Vi frågade aldrig om lov, det var liksom en självklarhet att låna den. Det var mest invid land som Oskar fiskade. Det var i så litet format att det var sällan han var ute på bygden och sålde. Han övertog föräldragården när föräldrarna dog och på den höll han ett par kor och några höns. Lite potatis och lite säd, sedan var självhushållet ett faktum. På äldre dagar drabbades han av sockersjuka och efter ett tag fick de kapa ett av benen. Men det knäckte inte honom, han fick ett par bockar att stödja sig på, sedan bar det iväg. Till sist blev han dock intagen på försörjningshemmet. Även där blåste livsandarna, han köpte garn och ville göra öringgarn. För att kunna greja sig riktigt så slog han in en tretumsspik mitt i Perstorpsplattan på bordet. Sic transit gloria mundi!

Det var synd om Oskar, han ville alla människor väl. Tyvärr äro människorna många gånger riktigt svåra plågoandar. Oskar fick många gliringar för att han var absolutist. Tvärt om tycker jag att det var ett stort och vackert drag hos honom. Mycket hedersamt!

Jaens-Karl.

Mången sommarmorgon När man tittade ut mot sjön var det en liten eka som roddes eller vrickades ut mot ett laxafiske. Då var det Kalle som var i farten. Laxafiske och småfiske i övrigt var ett livselexir för denne hedersman. Kraftig, lugn och urstark var han. Allt såg ut att gå så lekande lätt för honom. Nog hade han fiskat ombord på trålare men det var ändå invid land bäst. Laxfiske som sagt, men även med ålryssjor, öringgarn och allt som hör det fisket till. Han hade en liten motorsnipa och med den stack han ut på rätt långa resor. På den tiden kunde man sätta backor nästan var man vill, nu är man i vägen för trålarna vart man kommer. Kalle hade ett vrak som han trodde sig vara ensam om, där fick han en hel del långor. Han blev riktigt förvånad när jag talade om märkena för honom. Det är en sjunken skuta som troligen har varit lastad med talg. Det händer nämligen att man ibland kan få upp drev på krokarna och då kan det följa med talgklumpar. Där har den gode Kalle tagit upp många fina långor. Hummer var en av hans stora begivenheter, det var åtskilliga tjog han förde iland. Dock var laxen hans stora skötebarn, han dona och experimenterade. Försökte än på det ena viset, än på det andra. Försökte med ryssjor, försökte med kilnoter. Enligt egen utsago fick han aldrig något, möjligtvis en liten för fjorton dar sedan. Visserligen sa han samma varje dag, dessutom hade han svårt gånger att förklara varifrån fjällen på trätofflorna kom. En gång råkade han i en brydsam situation: Han stod och pratade med ett par fiskare, hade just förnekat att han hade fått något då plötsligt ett laxhuvud blev synligt under byxlinningen. Sekunden efter kom ännu ett huvud, nu i andra byxan. det visade sig att de hade varit sammanbunden med ett snöre och när detta gick av så avslöjandet ett faktum. Nåja, sådant hyss-hyss hör liksom laxfisket till. Har själv varit i sådana situationer, inte många för jag får sällan någon lax själv. Kalle gjorde oftast vägarna osäkra med sin motorcykel. Förr var ett par kaskar ingen belastning, slapp man bara möta fjärdingsman så var det aldrig farligt. I varje fall hyllade Kalle den tesen. En natt körde jag hem efter att ha jobbat sent inne i stan. Strax utanför stan observerades en lång vit linje på vägen. Följde den, både av nyfikenhet och för att den gick min väg. Den slutade utanför Kalles lilla stuga. Det visade sig sedan att det var målarfärg från en dunk som Kalle hade lagt på bakstället. Locket hade lossnat lite och en fin stråle färg rann ner i navet på cykeln. Själv var Kalle kritvit över hela ryggen men som tur var så hade han endast mött tre damer vilkas kappor blev fördärvade. Nåja sådant går att ersättas så det hela rann ut i sanden. Vi fiskade ihop ett tag på Gunrid, där fick jag lära känna Kalle och hans alla goda sidor. Vi trivdes riktigt bra ihop för Kalle tog allt från den trevliga sidan. Minns första gången vi skulle köra en trål ihop. Det var på nordsidan av Anholts Knob och vi skulle följa Knoben ut. Grabbarna åt frukost och Kalle stod och höll på vajern. Det ligger en liten knölusling och jag varnade Kalle att han skulle hojta om han kände sten. En silltrål ska dras fort fram och jag hade fullt snärj med att kolla djup och landmärken. Strömmen satte rätt kraftigt och jag frågade Kalle om han kände något. Nej, det var bra. För säkerhets skull stack jag ut huvudet ur hytten och kolla, då gick nävarna fram och tillbaka på honom och katastrofen var ett faktum. Sådana episoder inträffade så gott som dagligen så det var endast att låta ovettet rinna av. Minns en annan gång, det blåste upp hastigt och Kalle låg och byta kar i laxafisket. Tog kikaren och konstaterade att Kalle hade det mycket kämpigt. Ingen gummitröja hade han och som sjön rök så förstod jag att han var genomvåt. Vad gör en kompis i en sådan situation? Jag tror att jag gjorde det bästa! Kaffet stod på spisen och det var ett ögonblicksverk att blanda en riktig stor och varm kaffegök på en termos. Gissa om man var välkommen när Kalle kom roende med långa svepande årtag i land. Det är sådant som kallas kamratskap. Nu såväl Kalle som hans lilla rara Anna borta för alltid; kvar lever minnet av en riktigt fin representant för fiskarkåren.

KarlJohansa-John.

Det är med glädje jag skriver några rader om den här mannen. Vi bodde som grannar borta vid Galtås, hela sjutton år voro vi som ler och långhalm. På hela denna tiden blev det aldrig utväxlat ett ont ord oss emellan. Kan med gott hjärta säga att det inte var bara min förtjänst. Vi hade båda ungefär lika fattigt, hade lika långt till affären och därför hjälpte vi varandra så gott vi kunde. Än var det något som fattades lite mjöl eller lite socker, den som hade något delade med sig. Vi var båda småfiskare och båda hade vi periodvis anställning på olika båtar i Glommen. Det var många gånger svårt att ta sig ner till hamnen om vintermorgnarna när snön hade yrt igen alla hålor och inte ett ljus till hjälp. Kanske var vädret sådant att båtarna tvekade att gå ut, då stod man och frös till fram emot åttatiden. Sedan var det till att pölsa hem, få i sig en kanna kaffe och gå och vakta ifall det var någon båt som började röra på sig. Var så fallet skulle man ner med en förskräcklig fart, det frestade på. Man var nästan genomtrött innan man kom iväg ut på sjön. John var tunn, nästan mager med ett litet huvud sluttande axlar. Han var snällheten personifierad, ville alla gott och ställde upp på allt vad man bad honom om. Vi var endast tre hushåll på den platsen, förutom oss nämnda fanns Johans gamle far och hans syster. Umgängestonen var fin, vi hade många fina kvällar tillsammans. Hade man händelsevis en liten kluckande flask, då fanns det ingen hejd på skratten och historierna. Vill gärna relatera en sådan kväll, en i raden. Hade blott ett halvstop på boken, det var i slutet av månaden och det var nästan en dödssynd att låta brinna inne. Johan och jag hade ett tecken ihop att om vi ville bjuda på en kask, då skulle vi göra ett viftande med gardinen. Om det blev observerat så var redan kaffepannan på spisen. Detta var en lördag, kom från stan och satte på pannan, gick till fönstret och gjorde ett viftande med gardinen. Sekunden efter öppnades Johns köksdörr och grannen kom med god fart. Vid min förfrågan om det skulle smaka med en gök så sa John att det var händelsevis han hade tittat ut och fick se signalen. Så det var alldeles obetänkt, sa han. Vad han inte visste var att jag kunde se honom genom både glasrutorna, han hade stått och väntat hela tiden. Vi drack var sin kask, pratade lite om fiske och dylikt, sedan undrade min fru och jag om han inte ville ta med fru Ellen och komma tillbaka till kvällen. Jo då, det gick fint. Även dottern Margret var välkommen. Det blev som vanligt lite kaffe och prat. Fruntimren pratade om sina intressen, John och jag höll oss för det mesta inom fiskets område. Ett par groggar följde kaskarna och stämningen började bli hög. Efter så mycket drickande behöver man ibland lätta på trycket. John och jag gick ut en liten stund. När vi var på väg in igen sa John: Du kan väl klippa mig, jag är så långhårig. Hade aldrig klippt en katt i hela mitt liv än mindre en människa. Jo, det gör inget, sa John. det är snart gjort. Då får du vänta ute i hallen sa jag, så ska jag se om jag kan smuggla ut en sax. Gjorde en sväng in, stoppade en sax i fickan, placerade John på en stol och grep mig verket an. Inte mycket hår hade han men desto mer spretade det åt alla sidor. Med tungan i mungipan och med ett och annat snedsteg lyckades jag få i mitt tycke rätt så hyfsat resultat. Detsamma tyckte inte Ellen när hon händelsevis kom ut och fick se resultatet. Herre du milde vilket liv. Resultatet var kanske inte så bra vid närmare påseende, John fick gå med mössa på i fjorton dagar sen började såren läkas. Det var förresten samma kväll som fruntimren tyckte att det kunde räcka för oss frisörer med spriten. Flaskan blev gömd men huset var inte större än att det gick att leta upp den. Satte den intill det öppnade fönstret och när gästerna skulle gå hem knep jag den samt stötte John i sidan. Han fattade galoppen och sedan låg vi på knä och tömde resten av drickat. Varje gång Ellen (som fattade misstankar) kom däråt så sa John att det aldrig hade varit så gott att pinka någon gång. Det var ett hårt liv att vara småfiskare. Det var till att gräva agn eller sätta garn. Fisken skulle säljas och det var många om budet. Ellen fick hjälpa till många gånger med försäljningen. på den tiden fanns det endast bomullsgarn och de skulle skötas mycket noga. Blev det därför

tång någon gång då hjälptes vi åt att rensa gamen. Det kunde hända den ene såväl som den andre och båda voro vi lika sårbara. Likaså om det blåste upp, kunde man hjälpa till ja då ställde man upp. På senare år flyttade John med fru in till samhället, det var en mycket klok åtgärd. Nu blev det närmare till både hamn, affär och buss, det var mer än välkommet. Åren gick, arbetsmödan tog ut sin tribut, båda vilar nu på det sista stället, men länge, länge skall minnet av dessa strävsamma och präktiga makar finnas bland oss andra. De gjorde våra liv rikare och de lärde oss mycket både av godhet och välvilja.

Kärra-Johan

Efternamnet Karlsson är och var så främmande för den här personen att jag tror att inte ens pastorsämbetet hade det i sina längder. Det var känt i många härader och alltid nämnt med aktning. Naturligtvis i många sammanhang nämndes det i samband med någon trevlig historia. För Johan var historiernas man. En del hittade han nog på själv, men alltid var de värda att lyssna på. Men Johan hade inte vikt sitt liv åt historier, det var fisket som var hans liv. Inom det yrket var det inte många som slog honom på fingrarna. Energisk och mycket kunnig och med sinnet öppet för alla nya metoder som under årens lopp dök upp inom det yrket. Redan från barnsben fick han vara med och insupa lärdom. Han hade redan varit i farten under många år innan jag själv kom i kontakt med honom. Då hade han tillsammans med sina bröder Oskar och Gustav inköpt en fin fiskebåt som hette Dagny. Då på 30-talet gällde det sannerligen att ligga i om man ville existera. Det var backefiske på vintrarna samt garnfiske efter olika sorters fisk och sill under resten av året. Ett hårt slit som kunde ta knäcken på även den starkaste. Men icke Johan! Så fort båten låg vid kaj så nog såg man honom med en liten eka på jakt efter några extra torskar, likadant var det under sillfisket, så fort gamen var satta och man hade druckit en kopp kaffe, då var Johan på plats med ett eller två garn som han satte ut akter om båten. Dessa extra sillar som han då fick blev en egen liten inkomst. Dagny såldes efter hand och Johan lät bygga en efter dåtida förhållanden präktig motorsnipa. Ja innan den blev färdig kunde ju Johan inte hålla sig från sjön uran låg ute med ett litet baktråg till båt. långt ut naturligtvis, ibland var den så hårt lastade att det endast var Johan som syntes ovan vattnet. Till hjälp med rodden hade han rest en liten käpp och vid den var fästad en gammal säck. Ofattbart att ett sådant ekipage klarade sig iland varje dag. Med motorsnipans hjälp blev det verklig fart på fisket. Det blev fiskat med både tinor garn och naturligtvis pimpel och dörj. Fisken stod tät ute på skorrarna och Johan var enträgen som en lus. Det var åtskilliga tonfiskar som han släpa iland. Under dörjfisket var han så enträgen ibland att han tog inte in dörjarna förrän han var inne i hamnen. Aren gick och som han vid något tillfälle hade skaffat sig en ättelägg som var stor i maten och växte därefter så var han då tvungen att skaffa en liten större båt. Vid det tillfället kom en gång en sommargäst förbi just som Johan låg och rota med något i snipan. Vad ska du nu göra med snipan Johanna när du har skaffat en större båt? Jo, svarade den då sjuttioårige Johan: Den ska jag ha när jag har blivit gammal! Tyvärr är det så med många historier att man måste se berättaren i ögonen för att tillgodogöra sig poängen. Det var en fröjd att se Johan dra en skröna, den milda glansen i ögonen de små fina skrattrynkorna runt munnen samt ett snusigt illmarigt ansikte i övrigt. Vegamössan lagom ner mot näsan samt klar att instämma i skrattet som obevekligt följde efter historien. Många gånger har jag bannat mig själv för att jag aldrig tog med en bandspelare vid något av våra många träffar. Vid en fotbollsmatch en gång i början på våren stod jag tillsammans med Johan när domaren blåste för halvlek. Blåste gjorde även sunnanvinden och det var i februari månad Frågade de Johan om han inte ville följa med hem och värma sig lite? Jo, det gick bra särskilt som Johan anade att värmen bestod i en eller par kaskar. Vi drack kask och vi pratade, efter två timmar var jag ett halvstop brännvin fattigare. Samtidigt var jag många, många historier rikare Ett par kan jag ju släppa till; En gång sa Johan så var min bror Gustav och jag och rotade ute i uthuset. Gustav hade krupit upp på det s.k. rännnet och grejade med något. Plötsligt råkade han sparka till ett kärrehjul, det föll naturligtvis ner och det hade väl inte varit så farligt om inte mor Augusta hade lagt en höna på ägg i en låda Naturligtvis föll hjulet på hönan och det med sån kraft att huvudet föll av. Gustav grät sa Johan och jag var väl inte så glad jag heller. Nu var goda råd dyra! Jag gick ut en sväng sa han och där hittade jag en grov ståltråd. Den bucklade jag till så gott jag kunde, körde ner den i hönehalsen och trädde huvudet ovanpå. det gick bra en tid

fast mor undrade varför det aldrig blev några kycklingar. En annan gång sa Johan så var jag ute och vittjade krabbakuporna. Vinden var frisk sydvästlig och under arbetets gång ökade den ytterligare i styrka. Det började bli kris, det var ju en bit NV om Glommen och nästan rakt emot. Efter det ha provat att gå hem men fått en del kraftiga brottsjöar beslöt Johan att försöka gå med vinden och komma in till Träslövsläge. Båten red bra på sjöarna men många gånger såg det otäckt ut. Det lyckades emellertid och in genom hamnhålet red Johan på ett par kraftiga brottsjöar. Naturligtvis var han observerad och när han lade till vid kajen var det en fiskare som undra vad han ville. Johan var inte svaret skyldig: jo, jag har hört att ni ska va så stygga mot bror min Oskar så nu tänkte jag komma hit och prygla upp er! Den gången han var nära att kollidera med en mina och band en flagga på en käpp vid ett av hornen för att militären lätt skulle hitta den, det var en annan historia, liksom när han var nära att bli omkullsprungen av en älg när han kom med sin fiskelåda. Det är saker som kommer på tal ibland. En gång genomsådade jag honom. Kom sent iväg ut till en för Johan okänd fiskeplats. Pratade med Johan innan jag gav mig iväg, han sa då att det var upptaget överallt. Det gör inget sa jag, jag ska gå till den hålan och sätta. Sa namnet på platsen och stack iväg. Underfärden satt jag och tänkte att det var så lyckat att tala om vart jag skulle. Tog därför och stoppade upp ett par hundra meter från det riktiga stället samt satte ut vakarna på lämpligt avstånd från varandra. Garnen satte jag utan vakare, visste ju precis var jag hade dom. Mycket riktigt, när jag varpa hemväg mötte jag Johan då var han på väg för att ta noga landmärke på vakarna. Sedan satte han många gånger på just den platsen men fick aldrig något. Själv höll jag med och sa att den hålan hade sämrat sig betydligt på senare år! Däremot gick det bättre när han lurade Båtsmans-Karl. Den gode Kalle hade en liten fin skorre som han var väldigt rädd om. Så fort någon av vi andra försökte närma oss, då drog han upp pimpeln och stack iväg. Så en dag låg han på plats och pimpla, han såg nog Johan men han gick så långt ut i sjön så där hotade ingen fara. Kanske undrade Kalle vart Johan var på väg, så långt norrut brukade han aldrig fara. Långt, långt borta girade Johan in mot nordost, nu började Kalle ana ugglor i mossen. Upp med pimpel och iväg. För sent! Johan kom i sakta mak, lade sig på rätt plats och började att pimpla. Med sin gir hade Johan fått ensmärkena rätt och sen var det raka spåret. Ett av sommargästernas högtidliga tillfällen var att få följa med Johan ut på fiske. Johan var inte nödbedd vid sådana tillfällen. Det kluckade ibland så trivsamt när han stod i båten och tog emot väskan. Sommargäster å sin sida var spända på vad han skulle få vara med om. Säkerligen blev han laddad med stoft till åtskilliga brasaftnar fram emot vintern. Det är ofattbart att de gamla gubbarna som slet så ont och frös och for så illa kunde vara på ett så strålande humör alltid. Alltid med humorn tillreds och sällan hördes någon klagan. Nutidens folk har säkerligen mycket att lära av dom där de strejkar och kivas om jobb och favörer. Det är med stolthet man minns dom, det är en stor favör att få ha lärt känna dom. HEDERSMANNEN!

Severinsa-John

Man möter honom så gott som dagligen, antingen cyklande till post eller affär. Eller nere vid hamnen, sittande på ett par fiskalådor. Kepsen på näsan, de små ögonen plirande mot den eller de som för tillfället utgör sällskapet. Snart nittioårig, pigg som en mört. Av alla fiskargubbarna är väl han nestorn, av alla tar han priset vad det gäller kunnighet, säkerhet och ett aldrig sviktande gott humör. Vem är då denne rese? John Johansson, nej det duger inte. Severinsa-John då? Ja, den var det! Född i en liten fiskarstuga bortåt fyren. Trångt, fattigt och många syskon hörde liksom till ordningen på den tiden och för Johns del gjordes inget undantag. Jaens-Severin, hans far var ett praktexemplar när det gällde fiske och John kom att gå i hans fotspår med den äran. Livet var hårt för den som skulle försörja sig på den tiden. Inga motorer i båtarna, åror och segel var den enda utrustningen. Dåligt med skyddskläder gjorde inte saken bättre. Då är det nästa ett mirakel att en sådan man som John kan ha en så fin fysik att han kan jumpa i och ur båtar på det sättet han gör. Andra gubbar kan nämna tillsammans med äventyr och händelser, det går knappast med John. Hela hans liv är ett äventyr. Tusen och åter tusen episoder. Att börja teckna ner dem, det vore liksom att fördärva alltsammans. En enda gång såg jag den gode John en aning ur balans. Det var en dag, vi båda hade någon anledning stanna i land från fisket. Vill minnas att vi hade gott om sill och behövde en dag på oss för att göra garnen i ordning. John var redan i farten när jag kom ner till hamnen den morgonen. När han fick syn på mig kom han stegande med långa kliv. Du får hjälpa mig, hojtade han på långt håll. ja, vad är det, sa jag? Jo sa han, jag skulle lägga ut snuset och råkade då spotta ut löständerna också. Kom sa han, titta de ligger därpå botten. Kan du fiska upp dom ska du få en flaska brännvin. Jag gick dit och konstaterade att det var sant som John sa. Vände mig till honom och la en tröstande näve på hans axel. Du ska inte ha bekymmer John sa jag, dom ska vi nog fiska upp. Och förresten går dom inte därifrån för de ligger och äter på en död sill. Johns bekymrade min förbyttes i ett soligt leende och tillsammans fiskade vi upp tänderna. Tillsammans tömde vi också flaskan han bjöd på, sådan var seden goda vänner emellan. En annan gång fick jag tillfälle att indirekt hjälpa honom. Vi fick sällskap ner till hamnen en tidig otta på hösten. Själv skulle jag med en båt och fiska skarpsill medan John skulle gå rätt långt ut och fiska torsk. Under vårt samtal frågade han vad min bror gjorde nu för tiden. Han har båten i land för tillfället, sa jag. Den hade han annars förtöjd borta vid Morups Hallar. Vi skildes och gick ut med respektive båtar. Efter tre-fyra timmar ökade vinden hastig till storm, alla skyndade sig iland. För Johns del gick det sämre för dels var motorn för svag, dels var båten liten. Då mindes han mina ord och länsade iland till brorsans plats. Vinden var så hård att han fick ligga i två timmar vid förtöjningen innan någon orkade ro ut och hämta iland honom. Det var inte endast med snipor han fiskade med, ett tag hade han tillsammans med ett par kamrater en liten fin båt som hette Margit Med den bedrev de sillfiske ute vid Anholt om höstarna och backefiske vid Stora Middelgrund om vintrarna. Det var fiske som krävde sina män, tidigt iväg om morgnarna och sent om kvällarna. För att inte tala om de hemmavarande fruntimrens arbete. De skulle skena blåmusslor och agna backor. Dessutom skulle de laga mat samt passa småbarnen. John blev inte länge med i den hetsen, han ville fiska i sin egen takt. Ut på bygden för att sälja fångsten, ut och prata med folk. på äldre dar minskade John ner fisket och började köra fisketurer med sin snipa. Nu trivdes han! Fyra-fem-sex gubbar i båten, en öl, en sup och en macka. Pratkvarnen på högvarv, det var livet. Och gubbarna trivdes med John. Han visste om de bästa fiskeställena och gjorde alltför att de skulle trivas. Nu blir det mest enstaka småturer på somrarna, för honom, fisket har ju så att säga gått i baklås för all nu för tiden. Helst vill han gärna ha någon följeslagare med sig ut, något kan ju hända och är man bortåt nittio, ja då kan man ta det med ro.

Men nog är det härligt att få träffa en sådan hedersman. Få sitta en stund tillsammans med honom och lyssna på fordom timade händelser. Båtar, personer och händelser drar förbi i en aldrig sinande ström. Få har i den åldern ett så klart intellekt, årtal och alla data stämmer precis. Han kan t.ex. sitta och prata om hummerfiske ute på Morups-Bank. Kan redogöra för hur mycket hummer han fiskade vid det eller det tillfället. Eller hur mycket torsk han pimpla vid nästa tillfälle.

Tänk om man fick spelat in sådana samtal, men visar man en bandspelare för en fiskargubbe så finns det ingen mussla som kan knipa ihop värre än de. Så det gäller att själv ha ett gott minne och sätta en del av händelserna på pränt. Gemensamt gäller för alla de gamla veteranerna att vi vördar och älskar dom samt försöker ge dom all den högaktning de är värda.

Stätte-Karl.

Stätessläkten var en av de släkter som var mycket tidigt etablerad på orten.

Den förste var en man som kom roende och seglade med en Liten jolle. Han lär ha kommit från Bohuslän och efter vad man kan läsa ut av längderna så var han född år 1734. Han kom i land vid Pannebo och, fick jobb i dåvarande Galtås. Han verkade ha skött sig bra för efter något år så gifte han sig med en av flickorna på gården och blev bofast där. De fick lite jord i brudgåva och byggde sig hus. Efter denne Jon som han hette härstammade den släkten som Karl hör till. Kalle är således av en genuin gammal fiskarsläkt och han själv har då sannerligen inte vansläktats. Fick tidigt börja fiska och efter faderns död fick han ansvaret både för båt och sina tre yngre bröder. Båten hette Iris var nybyggd och följaktligen behäftad med stor skuld. Men Kalle och grabbarna jobbade för fullt och det skulle sannerligen blåsa hårt ifall de stannade i land. Man och man emellan kallades de hårda kulingarna som de låg ensamma och fiskade i för Stätteväder. Kalle har alltid varit en föregångsman inom fisket. Var en av de första på trakten som började fiska med snurrevad. Därtill var han så gott som tvungen för det blev alldeles för mycket arbete att sitta och agna backor till fyra man. Efter snurrevaden började trålarna att komma i bruk och det dröjde inte länge innan pojkarna hade konstruerat en sådan. Det blev många ändringar och misslyckade fisken innan en sådan kunde fiska perfekt. Men varje ledig stund såg man Kalle med kniv och bödenål i full färd med lagning eller ändring. Till sist gick det mesta perfekt men tiden var sådan att det krävas allt större båtar och motorer. Det var när orosmolnen började segla upp i slutet av trettioalet som pojkarna började fundera på båtbyte och i början av kriget låg Gunrid färdig att ge sig ut på nya och spännande äventyr. Jag kom själv med som medlem i besättningen och nog blev det spännande alltid. Många gånger fick Kalle visa sin storhet i alla kritiska situationer. Minor och krigshandlingar hörd nästan till dagsrutinen och det ställde många gånger stora krav på en skeppare. Dåtida hjälpmedel inom fisket var så gott som obefintliga, det var klocka och kompassen. Naturligtvis skulle vi ut både i Skagerack och i Östersjön och fiska. Fattas bara annat! Först vill jag ändå berätta lite mer om fisket på Iris. 1938 låg vi och fiskade makrill med bas i Gravarne. Vi var fem ungar i den rätta åldern då allting lekte och kriget var fjärran från vår horisont. Det var nog ett av min roligaste år på sjön. Vi var jättepopulära överallt där uppe, vi trivdes gott med befolkningen och de med oss. Kalle fick vara bank och förskottera till alla nöjen. Lyckligtvis fick vi lite makrill ibland så när sluträkningen var gjord kunde jag inhösta den stora summan av sjutton kronor. Kalle var inte endast kassör, han var som en far för oss. Det ville inte säga lite när alla språkållarna var i farten. Ja Kalle kunde nog slå sig lös han också. Vill gärna relatera en helt vanlig lördagskväll, en av de roligaste. Spriten fanns ju endast att få på bok men våra kontakter i land så hade vi lyckats komma över ett par flaskor. Naturligtvis kom ett par killar inom den närmaste vänkretsen i land på besök och det blev kask och grogg. I ett obehagat ögonblick lyckades jag smuggla undan en skvätt brännvin och gömma den i kojen. Tyckte att grabbarna hade fått nog och hyllade gärna tesen att den som spar han har. Uppe i land fanns tivoli, det var inte så många nöjen förr. Naturligtvis skulle vi prova skjutbanan, det var det stående nöjet. Kalle skulle skjuta först, någon figur stod inte i vägen men däremot en lampa i taket. Prick! Kalle fick inget pris för det skottet, däremot ville dom ha betalt för lampan. Det blev en liten palaver och den slutade med att vi andra sköt ner så många lampor vi hann. Av någon anledning fick vi omtalat för oss att de försökte sköta tivolit ensamma, både den kvällen och den nästa. Det passa oss rätt bra för vi hade många andra intressen. Själv ville jag stanna på platsen men grabbarna viste att det var dans i Välja. Vad som föregick den resan vet jag inte men det sista jag såg av Kalle var när han stod på fotbrädan till en taxi och pekade finger åt en polisbil som kom efter. Nåja poliserna i Gravarne var snälla de också de körde

aldrig ifatt. Framemot fyratiden började gänget samlas igen. Någon framkastade att det skulle vara gott med en kopp kaffe. Det var strax ordnat, på med pannan på primusen. Den stod nedanför lejdarn och vi satt själva runt bordet och väntade. Under tiden plockade jag fram den gömda flaskan, den var mer än mer än livligt välkommen. När kaffet var nästan färdigt hördes steg på däck och en av killarna från i går kom ombord. Han var en aning rund underfötterna och vid vårt rop att han var välkommen hoppade han rätt ner i skansen. Naturligtvis hamnade han rakt på kaffekitteln så den blev flat som en pannkaka. Den ena stöttan till primusen knäcktes och pekade rakt ut Men vi hade föresatt oss att vi skulle ha kaffe och då skulle vi också ha det. Det blev till att surra kitteln med pipen rakt upp, kaffet blev kokt och en morgonkask kan smaka gott ibland. det var ju om Kalle jag skulle skriva och inte om våra äventyr. När vi började fiska med Gunrid så blev det fart på fisket. Båten var ju större och rymligare. Kriget var ju visserligen i full gång men det var det ingen som tog på allvar. Kanske vi fick en tankeställare den dagen vi blev kvarhållna i Skagen av tyskarna. Vi hade legat och fiskat på Halsebanken när vinden friskade i och vi var tvungna att gå in till Skagen tillsammans med 20 andra svenska båtar Där satt vi i rävsaxen rejält! Alla våra pass och papper togs ifrån oss och vi fick inte så mycket som trampa på bryggan en gång. Där fick vi ligga i tre dygn innan frihetens timma Slog. Det var inte mycket bättre den gången vi kom in i det minbälte som ubåten Ulven förolyckades i. Även den gången slingrade vi oss ur den snaran. En annan gång låg vi och tråla mellan Kullen och Höganäs. Det var mitt i natten och vi gick för släckta lanternor. Vi visste om att tyskarna hade en minspärr i området men strömmen satte oss så kraftigt att vi kom in i hela skiten. Ett tu tre började det skrapa på bägge vajrarna och vi satt fast. Roligare kunde man ha än två eller flera minor rakt under båten, minsta törn mot ett horn så var det godnatt. Till sist fanns det ingen annan råd än att ta fram släggan och mejsel samt kapa vajrarna. Trålen var ny men den gick att ersätta. Sådana incidenter var nästan vardagsmat för oss, endast avbrutna av att tyskarna sköt framför bogen på oss så spårljusen ritade streck i alla riktningar. Man blir ett sammansvetsat gäng när man lever under sådana förhållanden. Och det kan kanske förlåtas att man tog sig ett glas när lördan kom, man visste ju inte ifall det kom en lördag till. Under alla dessa dagar såg vi alla upp till Kalle, han var klippan som det var tryggt att lita till. Många gånger senare när man tänkte över vad som hade skett sa förstod man hur rättrådiga och fina beslut hans beslut voro. Även på livets höst är han en framåtsträvande människa, trots krämpor och motgångar ger han aldrig upp. Så fort han kan och vädret tillåter är han ute på sjön. Inte ens ett svårartat ben brott kunde hejda honom, då släpa han sig ner till båten med ett per träbockar som stöd, gled ner i snipan och gav sig iväg. Tala om energi! Det känns så varmt att ha fått kämpat tillsammans med sådana hederskarlar, ärliga, rättfram och framför allt. De äro HAVETS GENTLEMÄN.

Emmes-Gustav.

Mina första kontakter med denne man härleddes ända från tiden då man var liten parvel, Minns när han och Charlotta var på besök i Lynga, hur andäktigt man satt och lyssnade till alla fiskarhistorierna gubbarna emellan. Gustav var känd för att ha egen mening och envist framhäva den. Det var med spänning man lyssnade till hur fattigt och armt man hade det på den tiden då de var unga. Gustav talade om att när de var nygifta så hade de inte råd till mer en gardin, denna hängde de upp i fönstret mot vägen för att liksom förta det värsta. En dag bar det sig inte bättre än att en ko åt upp gardinen och sen fick de vara utan. Gustav nämnde även att när han en gång skulle ta ett lån för båtköp så vågade ingen sätta sitt namn på bankpapper. Till sist lyckades detta emellertid och han byggde en båt som kallades för Ocean. I den båten installerades en motor som kallades för en Bergsundare. Det var ett stort monster som inte gjorde annat än krånglade. Till sist fick dom byta den för det började bli kris. Efter Ocean kom så en båt som hette Ester, sedan kom Belo och efter den Glomfors. Det var nu en sanning med modifikation för Belo och Glomfors var samma båt. Det var nämligen så att Belo blev ertappad av danskarna under tjuvfiske vid Anholt, dessa jagade Belo nästan in till Glommen och i hopp om att slippa efterräkningar så lät Gustav omregistrera båten i annat namn och med annat nummer. Det hjälpte dock föga utan stämningen kom pojkarna tillhanda i den nya båtens namn. Efter Glomfors kom så Certina och med den båten tyckte Gustav att det räckte för hans del och med ålderns rätt kunde han gå iland efter ett väl förrättat värv. Gustav är liten till växten men naggande god till humöret. Det talas om att när det ibland var kortspel och dans borta på Pannebo, då blev det gärna lite kurr ibland. Gustav räckte då inte uppför att slåss utan han kröp upp på bordet och sen hoppade ner i högen av folk, alltmedan han viftade och slog allt vad han orka. En annan liten historia kan berättas om Gustavs kynne: Det var så att förr gingo många Läges flickor omkring och lagade garn. Bland dom var Gustavs flickvän och sedermera fru Charlotta. Den här relaterade händelsen inträffade till Båtsmans Ludvigs. Charlotta var inkvarterad där och en lördagskväll smet Gustav in en stund. Det observerades emellertid av någon och när Gustav skulle smyga iväg på söndagsmorgon visade det sig att dörren var låst. Allt manfolk höll att agna och Gustav fick beskedet att dörren skulle öppnas för honom när han hade agnat ett tråg backor. Ett tråg var niohundra krok och det var endast till att börja. Gustav var som vanligt full i sjutton och. flyttade fram första kroken rad för rad samt kopplade ihop den med den sista. När de skulle kasta backorna vilket gjordes med full maskin då gick alla niohundra krokarna i sjön på en gång. Gissa vem som fick det sista skrattet. Fiskade själv ihop med Gustav ett par år. Ibland slog det gnistor när humöret varpå topp men det mesta drog vi rätt så jämnt. Han var första klassens yrkesman och jag minns särskilt en gång då vi under trålning råkade sätta fast den ena lämmen i botten. Vinden var frisk västlig och Certina satte tungt i sjön. Gustav stog till rors och med en säkerhet som gjorde stort intryck på oss alla manövrerade han den stora båten så perfekt att vajern stod perfekt ner utmed sidan och vi till sist kunde rädda tråldörren. Många gånger kivades han nog för kivandets egen skull, det liksom hörde till. Hela den slakten var en aning glada i kaffekask och Gustav utgjorde inget undantag. Många vore de lördagskvällar som vi satt runt köksbordet och relaterade veckans händelser samtidigt som innehållet i någon flaska sjönk i lagom takt. I skrivande stund är den gamla saltingen fyllda nittio men går sina rätt långa promenader så gott som dagligen. Mitt i vintern endast iklädd en djupt urringad gensare som ytterplagg. Tala om kärnkarlar. Den ovan relaterade händelsen med tjuvfiskeriet bör kanske utredas lite närmare. Vi var många båtar som låg syd om Anholt och fiskade. Naturligtvis på förbjudet vatten. Ett tu tre gick larmet. Danskarna kommer. Då fick var och en rädda sig själv snabbast möjligt. In med trålen och full fart! Så även Belo. Av någon anledning fick de emellertid trålen i propellern

och sen var det stopp. Kvickt på med stroppar och sen trossar till vinschen. Det gick sakta men säkert att dra loss trålen, dansken sjösatte en båt och kom roende. När han kom på tio meters håll var propellern fri och Gustav gav motorn allt vad den orka gå. Danskarna är ett envetet släkte och så fort som båten var ombord upptog de förföljande. Bevakningsbåten var snabbgående och kom snart ifatt Belo. En man stod if ören och var klar att borda men varje gång han skulle hoppa så drejade Gustav rodret i sidan och dansken fick börja om igen. Så höll depå ända in till svenskt vatten. Men som sagt, stämningen kom i alla fall.

Landergren

Igen sade något annat namn än Landergren, annars hette han Oskar i förnamn. Det var en liten satt och krokig gubbe med en stor och lång rock. Rocken var kanske inte så stor i sig själv men eftersom gubben var liten så verkade den större. En sak som däremot inte var liten det var käften. Han ville gärna prata och kiva med allt och alla. 7211 yrket var han tullare och bara det var en källa till förtret för många. Som extra lök på laxen visade det sig att han var en hängiven tyskvän. Sitt yrke skötte han däremot som en hel karl och det var inget latmansjobb på den tiden. Tullarna fick för det mesta patrullera till fots och sträckan var lång jag vill minnas det var mellan Falkenberg och Morups gräns. I ur och skur, i alla väder och vid alla tider. Landergren var en välsedd gäst på den tiden vi bodde i Lynga och det kvitterade han många gånger med att knacka på rutan i ottan och tala om att det kunde ligga någon värdefull vrakbit på något ställe. Som tack visste han att det vankades ett par kaffegökar ett par dar senare. Han var född i Blekinge, var någonstans vet jag inte riktigt. Det var det konstiga med honom att minnesbilden föreblev densamma år efter år. I alla år var han lika rynkig i ansiktet, samma bruna hy. Kort sagt, han var sig lik. Som s. k. extraknäck var han några år fiskmottagare hos fiskhandlare Gustav Johansson. Det förstärkte ingalunda relationerna gentemot fiskarna. Brukligt varpå den tiden att de små krabborna skulle dubblas, det gick på så sätt att man tog två mindre krabbor och räknade för en. Jösses vad det tog fyr i gubbarna när de kände sig förfördelade. Givetvis skulle de unga pipa som de gamla sjöng. Det var liksom legitimt att reta Landergren, saken blev inte stort bättre då han hade så lätt för att bli arg. Många gånger fick han s.k. knutagubbar, det var något som varje person helst ville undvika. Han hade alltid sin båt förankrad ute i hamnen för han våga inte låta den ligga vid kaj. Eftersom han inte hade någon eka fick han låna en sådan varje gång han skulle ro till snipan. Så blev det Knut och naturligtvis skulle Landergren ha sin traditionelle gubbe. Denna gången blev den placerad i snipan ute på redde. Allt gick sin gilla gång, Landergren kom ner på morgonen. Såg gubbrackarn ute i snipan, skulle ro ut och hämta den det var bara det att det helt plötslig hade ont om ekor. Alla var upptagna de som. till äventyrs var lediga var uppdragna långt upp på land. Det var synd om en gubbe som var så illa tåld, han skötte bara sitt arbete. Själv kom jag väl överens med honom, det var väl barndomens umgänge som satte sina spår. En del episoder från Lynga vill jag minnas. Landergren var som vanligt på patrull i ottan. En bit upp på ett gärde skulle en bonde stänga av en betesmark innan han släppte ut korna på morgonen. Taggtråden hade han rullad på en tunna.

I detsamma kom Landergren och fick syn på ekipaget. En karl som rullade upp en tunna det kunde endast betyda en sak, smuggel! Nu blev det fart. Landergren sprang allt vad han orkade och när han kom inom hörhåll så ropade han: Stanna i lagens namn! Den förvånade bonden stannade naturligtvis men vad som sen sades dem emellan det förtäljer inte historien. En annan gång hände något som visa att Landergren varpa alerten. Min far hade några hundra backor ute på fjorden. Han ville iväg tidigt och för den skull gick han iväg i ottan för att dra dom. För att kunna se i mörkret monter han en gammal karbidlampa i en årtull. De lamporna var så konstruerade att de lyste med ett klart ljus rakt fram medan det på sidorna fanns ett grönt och ett rött ljus. Landergren var naturligtvis på patrull ock fick se de här ljuset. Vad som förbryllade honom var att det lyste rött, ömsom grönt. Efter mycket springande fram och tillbaka kom han till sist i fatt far när han kom iland. Vad som har förundrat mig är att de aldrig sov någon gång. Alltid när det händer saker så nog är Landergren på plats. Han var en av de sista som patrullerade till fots, senare kom det båtar med i bilden. Men alltid ska jag minnas den lille krumbente gubben där han kom gående bland sten och enrisbuskar. Alltid spejande och alltid på alerten så fort han mötte någon människa. Vet inte om det fanns någon mer som patrullera sträckan,

såg emellertid aldrig till någon. I så fall var det ett jättearbete det Landergren utförde. Har själv gått sträckan Glommen-Tvååkers gräns några gånger och jag kan försäkra att man var trött varje gång. Lägg därtill att gå mitt i natten i stenskravel och bland vatten hålor, det är sannerligen ett gott dagsverket!

Frisa-Gunnar.

Någon sade en gång, varför skriver du bara om döda gubbar. De levande kan väl vara lika roliga att prata om. Ja, varför inte. Då faller tankarna ofelbart på en gammal fiskare som heter Gunnar Svensson, men som i dagligt tal kallas Frisa-Gunnar. Han är till åren kommen, har redan passerat de åttio. Men pratar man med honom har man svårt för att tro detta, rösten är fast och han har ett intellekt som många skulle avundas honom. Fiskat sedan barnsben har han gjort, äventyr äro många som han har upplevt men han nämner om dem endast i nödfall. Tyst och stilla vill han helst vandra, inga åthävor där inte. Men sitter man på tu man hand då kan det komma enstaka episoder som kan vara guld värd.. Han fiskade tillsammans med sin far och sin broder på 20-30-talet med en båt som hette Vilmo. Det var efter dåtida förhållanden en snygg och trevlig båt. Fisket var det gängse på den tiden, hummertinor och olika sorters nät på sommaren och sillgarn på hösten. Under vinterhalvåret var det främst backor och då främst på Middelgrund och angränsade fiskeställen. Tillsist blev de trötta på detta, August, fadern dog och inkallelserna i samband med kriget blev täta. Vilmo såldes upp till norra Bohuslän där den fick tjänstgöra som räkfiskare på gamla dar. Gunnar själv fortsatte att fiska lite utmed land men blev trött på detta och tog anställning på garveriet inne i Falkenberg. Men åren gick fort och efter pensioneringen sluta han det jobbet. Nu kunde han ostört ägna sig åt sin hobby, han är nämligen en skicklig fågelskådare. Som ett komplement till detta är han en duktig snickare. Så nog fanns det mycket att hålla reda på. Själv hade jagförmånen att fiska tillsammans med Gunnar en tid under kriget. Det var på Daisy vi var tillsammans en tid. Det var så under de åren var vi tvungna att låna ut folk till varandra för inkallelserna duggade tätt och det var svårt att få tag på folk. En episod ifrån den tiden vill jag gärna omnämna. Vi hade fiskat hela veckan och på lördan skulle vi som vanligt samlas hos skepparn och byta pengar. Som seden var på den tiden så kopplade man av på lördan med kaffekask och dryftade tillsammans fisket under veckan som gått. Så var det även denna gången. Vi såg fram mot en pratstund tillsammans med Gunnar för med en kask inombords visste vi att pratet skulle flyta lätt. Pengarna var bytta och räkenskaperna uppgjorda, vi satt förväntansfulla och väntade på kaffe. Då hördes ett skramlande i farstun och in rusade Gunnars fru Elin. Skynda dig ropade hon: Det brinner i Kvarnagården. Gunnar var med i Glommens borgarbrandkår och vid sådana tillfällen var det alltid bråttom. Så gammal kan jag inte bli att jag glömmer den blicken som Gunnar gav kaffebordet och den framsatta literflaskan. När vi var klara med kaffe och suttit och pratat en stund kom min kompis Alf och jag överens att cykla bort till Kvarnagård för att titta på släckningsarbetet. Hade en halvliter hemma och den fick följa med för jag tyckte Gunnar såg så ledsen ut att jag gärna ville bjuda på honom. Skenet från branden syntes på långt håll och den vanliga skaran förvetet folk fanns på plats. Gunnar gick lätt att hitta för han stod vid den norra halvt igenrasade gaveln och spruta. Sällan har jag sett en människa bli så jätteglad för några supar. Själv fick jag överta slangen och stod iförd skjorta, slips och rock samt skötte brandmansjobbet med glans. Gunnar tömde flaskan och tackade hjärtligt, först senare kröp det fram varför han var så sugen. Han hade nämligen först varit inne i den kringbyggda gården och sprutat. Efter ett tag tog elden värre fart och taken började störta in, då fylldes gården med rök och Gunnar fick retirera. Det var lättare sagt än gjort, röken var tät och det var endast att krypande följa slangen. Friheten var nära när Gunnar råkade krypa ner i en gödselbrunn som låg i vägen. Han släppte dock inte taget om slangen och det blev nog hans räddning. Strax efter denna händelse kom vi fram och då förstår man mer än väl att vi var välkomna. Vrakletning var och är fortfarande ett kärt nöje för Gunnar. Nu i mindre skala men på 30-talet fick man sova som en tupp om man skulle hålla honom stången. Eftersom han är snickarkunning så var ju varje vrakbit värdefull. En annan sak som låg honom varmt

om hjärtat var att samla på utländska och eftertraktade pengar. Det är många år sedan jag såg hans samling och den redan då imponerande. Till allt detta kan läggas att han och hans fru är mycket gästvänliga och det känns varmt att få vistas en stund under deras tak. Ett litet fiskarsamhälle inrymmer ofta många särpräglade människor, kanske det är sjön som präglar dom, kanske är det hårda livet som fostrar dom. En sak är säker: Vi bör se upp till dom och vörda dem som lever samt minnas de hädangångna med aktning. Vi bör stanna upp och lyssna till deras berättelse och vad de har att förtälja om svunna tider, de vet vad de talar om för de har varit med själva.

Stätte-Johan

Efternamnet brukar ju komma fram i dessa reportage och därför är det bäst att med en gång säga att denna personen hette egentligen Johan Karlsson. Han var bror med min farfar så det är egentligen tjocka släkten det handlar om. Johan var värd att ihågkommas. Man talar ibland om sjöbjörnar och han var sannerligen en sådan. Liten, krum och med en ståtlig skepparkrans som satt som en gloria om ansiktet. Det låg pondus i orden när han talade. Han hade varit i Amerika i unga år tror faktiskt han var över två gånger. Att han kunde engelska fick vi erfara en gång när det kom en svarthyad individ och skulle försöka sälja några gipskatter till honom. Nä, sån där skit vill vi inte ha sa Johan Försäljare. gick men när han kommit en bit vände han sig om sa något skitord på engelska åt Johan. Då tog det fart i gubben, med långa steg och med käppen i högsta hugg kom han efter försäljaren alltmedan han skällde det värsta han kunde på engelska på honom Förr var det många båtar som seglade mellan Glommen och Göteborg bl. a. med potatis. Johan var med en sådan liten båt som hette. Junker Det var många hårda duster men gubbarna var mästare till att segla. De hade inga motorer på den tiden, det var att kryssa och segla så gott det gick. Man har talat om för mig att Johan var säker på sjön, det var många gånger han satt ytterst på klyvarbommen och bärgade segel alltmedan han försvann med hela kroppen i sjöarna. Han talade om att allting var så vått och surt att de måste gömma tändstickorna i håret för att de skulle hålla sig torra. Undra på att de var besvärade av värk på gamla dar. Självt kom jag att fiska tillsammans med honom i mycket unga år. Det gällde att höra upp och lyda ögonblickligen annars hördes ett dovt mullrande i skägget. En gång låg vi utanför Pannebo och drog backor. Viden var måttlig från väst, sjön lagom hög. En sjötopp gjorde att ekan sjönk hastigt ner och när Johan tog ett hårt tag med årorna så flög dessa ur tullarna och han hamnade framme i fören med en åra i var näve. Det såg så roligt ut att jag gjorde ett skrattande, det var sista gången jag gjorde något sådant för han blev fruktansvärt arg. Annars kom vi mycket bra överens, jag hade fått lära mig att ära och vörda gamla och det var något som jag också alltid gjort. Han hade ett litet hönshus med några höns, tillsammans med en ko och litet potatisland utgjorde de en god stomme för försörjningen. Folket på den tiden var mycket sparsamma och tog väl tillvara det som jorden och sjön gav. När man tänker tillbaka och minns dessa förnöjsamma och ärliga människor som fanns på den tiden då känner man en sådan värme och en sådan glädje att ha fått lov att vistas en stund ibland dom. de var mycket bra förebilder för oss yngre, att tiden skulle gå så fort.

Lia-Albin

En av mera färgstarka personligheter mötte man dagligen nere vid hamnen. Albin Andersson, eller Lia Albin som han dagligen kallades. Lång, rak i kroppen trots sina år var han en ståtlig representant för fiskarbefolkningen. Alltid lugn och vänlig, med humor i ögonvrån och med ett smittande skratt. En gammal hedersman som vet om fisket och som hade varit med om alla dess olika grenar. Född i en liten fiskarstuga kom han tidigt i kontakt med sjön. Båtar och vatten har varit ett livselexir för pojkar i all tider och Albin utgjorde inget undantag. Redan i unga år fick han hjälpa till med fisket. Lärospånen samlades och redan som ung var Albin en mycket framgångsrik fiskare. Efter att ha fiskat med olika båtar köpte Albin tillsammans med bröderna Oskar och Albert samt Albert Svensson en båt som fick namnet Marga. Det var en stor båt på den tiden och efter dåtida förhållanden. Det var en heder att få fiska på en sådan båt. Albin blev självskriven skeppare och i många år fiskade laget i alla väder utan skador eller haverier. Det utfördes många bragder på den tiden då den enda tekniska hjälpredan var en kompass. Albin var en historiernas man. Mindes allt omför länge sedan bortgångna yrkeskamrater. Kom ihåg händelser som timade redan i barndomen. Likaså landmärken, fiskeplatser och bottenförhållandena på dessa samt runt omkring. Mindes att på den skorren fick de mycket fisk, på en annan brukade man få en och annan hälleflundra. Likadant var hans minne när det gällde händelser på land eller sjöss. Gick gärna utmed kusten och letade efter vrakgods. Ibland hittade han en del. Vrakgods var en eftertraktad vara, om han sen kallade brädbitar för plank och propsen för pålar det liksom kryddade samtalen. Varför ska man alltid vara så noga. Även på sjön hade han ögonen med sig. Allt som flöt, allt som rörde sig det såg han Och mindes! I årtal. Det var alltid tryggt ombord när han var med på fiske. Senig och stark. Det kändes när han drog i garnlänken. Långa sugande tag. För att, så snart näten var bärgade vara klar med en berättelse om hur det var att fiska år 1926 eller 1934. Heder åt en sådan man. Må vi minnas honom länge!

Stena Albert.

Den nu i nådens år 1988 nyligen bortgångne vännen Albert Svensson var en av mina favoriter bland fiskarna. Han var en rese både andligen och kroppsligen. God och vänsäll, alltid på gott humör och alltid med en road glimt i ögonvrån när man talade med honom. Att han var kunnig i fisket det var nästan en självklarhet, att han sedan var en tusenkonstnär i nästan allting det fick man se mångfaldiga bevis på. Det är nästan ofattbart att han med de klubbor till nävar han var utrustad med kunna hantera de pyttesmå detaljer han antingen lagade eller gjorde nya. Alla skärverktyg han slipade höll skärpan både länge och väl. Han hade bland annat till hobby att göra vindflöjlar med olika motiv. Små hummertinor var en annan artikel som man nästan tappade anden när man fick se dom. Allt likt in i minsta detalj, allt var likt originalet. Fick den stora förmånen att fiska tillsammans med honom och hans kamrater på Marga. Han satt längst fram vid rullen när vi drog sill eller makrillgarn. Det kändes när han tog i och började dra. Långa sugande tag, samtidigt som han med en aldrig sviktande säkerhet räknade makrill. Vi var ihop på vakten, gissa om timmarna gick fort medan historierna flödade. Ett tu tre så skulle vi dra länken, klockan var redan bortåt ett på natten. Lika dans var det när han skulle starta motorn, han låg där och smörjade och donade. Liksom av en händelse råkade han röra svänghjulet och strax var motorn igång. Tyst och stilla, igen rusning där inte. Det var en lugn trevlig stämning alltid på Marga, aldrig var det någon som höjde rösten, aldrig ett ont ord. Albert var som jag nämnt stor och kraftig, när vi gick ut ibland till Anholt i en kuling och vi satt bakom styrhytten kunde det hända att vi fick en och annan grov sjö. Vid sådana tillfällen när fönen slog i då lyfte aktern så häftigt att vi lättviktare flög i luften med fart samtidigt kanske Alberts bakända lyfte sig ett par centimeter. Många gånger vid sådana tillfällen önskade jag att även jag skulle bli så tung att jag kunde sitta så tryggt. Så blev det ju till sist, men nu kan det ju kvitta. Albert sysslade även med lite öringgarn och satte ut hummertinor på somrarna men till sist tog åldern ut sin rätt och det blev längre mellan fiskeresona. Till sist satt han i sin lilla verkstad ivrigt sysselsatt med sin hobby. Ända in i det sista var han i farten, alltid slank det in någon vän för en liten pratstund och alla var lika välkomna. Det är med glädje och saknad vi minns honom och vi ska minnas honom länge!

SvenAdolf.

I den här serien av gubbar i havsbandet går det inte att gå förbi Sven Adolf. Visserligen var han så att säga för gammal för mig, han var gammal redan när jag började fiska. Men ändå måste han omnämnas för det fanns väl knappast en så klok och förständig småfiskare som han. Han började som nästan alla grabbar att fiska tidigt i unga år. Var med nere i Limhamn under sillruschen där och fiskade med en liten halvdäckad båt. Vet inte säkert men tror att det var under en sådan resa som han träffade sin blivande fru. Det var inget dåligt napp, hon kunde vad ingen annan kunde, nämligen såväl laga som binda garn. Det var från Skåne den konsten kom och sedermera kom skåningar hit upp och lärde fiskarna här uppe. Sven Adolf var enastående när det gällde att leta upp var fisken hade sin gång. Dels kände han botten som sin egenficka, dels hade han ett sjätte sinne för fiskens vandringar och vilka temperaturer som den trivdes bäst inför tillfället. Sådana egenskaper är guld värd för en landfiskare. Det var många saker, både landmärken och var det var bäst att sätta vid det och det tillfället som man fick lära sig av honom. Jag var väl i tjugofemårsåldern när han gick i land för gott. Likväl försummade jag ingen chans när det gick att få prata med honom. Dessa pratstunder tyckte även han om för då fick han reda på vad som skedde nere vid hamnen och vad båtarna hade fått för fisk. Minns en gång då Sven Adolfs skicklighet kom i dagen. Vintern hade varit sträng det året med mycket is. Så kom då våren och alla fiskarna skulle ut med sina varvgarn. Det var alltid kiv om de fåtaliga fiskeplatserna. På morgonen ett par dagar senare kom båtarna iland. Tomhänta!! Ingen varv. Sven Adolf låg strax NV om Glomudden och hade något för sig. Gubbarna resonerade som så att han hade väl bommat han också och då var det ju inte så bråttom. Till sist kom han då i land. Då låg det gott och väl 60 kg slätvar i lådorna! Senare sa han till mig att efter islägg går alltid varven direkt upp till land ett par dagar. Tack för dom orden Sven Adolf, även jag kom till att fiska slätvar. Han lärde ut mycket om hummer och krabbor, ja över huvud taget allt som var värt att veta. Hade det funnits titlar inom fisket då hade säkert många av de fiskargubbarna tituleras för professorer! Tack ska ni ha i alla fall ni var duktiga läromästare. SvenAdolf slutade som han levde, tyst och stilla. Kvar står frågan: Varför fanns det inte bandspelare på den tiden?

Helmer.

Helmer stod i lä vid fiskemagasinet ner på kajen. I lä var kanske inte riktigt sant, för allt som oftast vred han kroppen runt hörnet och spanade ut mot sjön. Vinden var frisk. Vågorna slog mot stenskyddet vid piren och skickade kaskader av vatten in över hamnbassängen. Ändock var båtarna ute på fiske. Nu för tiden var det klockan som bestämde arbetstiden. Han mindes bakåt genom åren. Själv var han så gammal att han var aktiv inom fisket långt före trålarnas genombrott. Då var det andra tider. Han blev störd i tankarna av en cykels skrapande mot magasinsväggen och ett stön tillhörande vännen John. Jaså du står här ner och slyker luft, sade denne. Ja, jag körde ner en sväng, stod just och tänkte på hur fisket var, förr i tiden, så blev det prat om ett stort samtalsämne. Båda var jämgamla, båda hade fiskat under alla år, ibland på samma båtar, att det förgyllde vardan med minnen från barndomen. På den tiden bedrevs fisket med nät av alla de sorter samt backor och dörj. Ja, ibland kom pilken till heders. De påminde varandra om vilket slit det var att gräva sandorm till backorna. Ja, för att inte tala om hur kallt och jobbigt det var att dra tobis i tidiga vårmorgnar. Iskallt i vattnet och inga skyddsklädder. Ibland fick man ta om vaden två och tre gånger innan det var lönt att agna backorna. Helmer skrattade. Ja tänk, de gamla gubbarna skulle alltid ha en kask så fort de kom hem och hade bytt byxor. Vi varför unga för sådant. Nåja, det var de väl värda. Tvi attan så kallt. Och förkylning fick man omgående. Det gick fort att agna med tobis, helst om de var så stora att man fick dela på dem. Och sen iväg ut till skorrarna och fiskevattnen. Det drog för de mesta en svag ostlig vind så man fick lite hjälp av seglen. Annars var det ett evinnerligt roende. John nickade, men sa att man höll i alla fall värmen. Under tiden man rodde satt i regel någon gubbe och agnade färdigt backorna. Ja, dom var säkra Skotte både agnandet och rorkulten, samtidigt höll de reda på kursen och allt som rörde sig runt horisonten. När backorna var satta blev det en brödbit och en slurk mjölk eller vatten, så iväg till närmaste skorre och ut med pilkarna. De låg fint i sjön de gamla sniporna. Seglet ut i läsidan och focken till bräckning i lovart. Då låg de perfekt på plats. Var det gott om torsk att dra, då gick tiden fort. Snart nog var det tid att segla bort och börja dra backorna. Då åkte seglen ner och årorna ut när man varpå plats. Då hade i regel ostvinden mojnät och dragit sig på syd: sedan följde den solen fram på eftermiddagen var den i regel nordväst och ökade i styrka. Det var gånger hård segling iland, det var en fröjd för ett pojkhjärta. Så fort man kom iland blev fisken packade i lådor och lastade på en rullebår. Sedan vidtog en vinglig stråt på en smal stig. Jobbigt men roligt. Hemma väntade antingen lagad mat, eller kaffe och smörgås. Fisken skulle säljas och vi ungar blev satta till att reda upp backorna. Ingen fritid där inte, sa John och skrattade. Ja, det är fantastisk vad sederna har förändrats, sa Helmer. Fruntimren fick ju slita med garn och backor, de också. Dessutom matlagning och barnpassning. Och tvätt, fyllde John i. Arma människor. Helmer tittade på klockan. Det är snart tid för en eftermiddagskopp. Följer du med hem? Det hade John inget emot. Han gav kompisen ett snabbt ögonkast, denne märkte ingenting. Dock log han för sig själv när Helmer satte flaskan på bordet. Det blev mera fiskeprat till kaffet. De talade om äventyrliga färder ute på isen vissa vintrar. Hur de slog sig ihop några karlar och drog en eka med sig på en kälke. Det var kämpigt mellan isflak och rösen. Ibland var ekan full med fisk, blev det svettigt värre. Tänk vad fruntimren blev glada när trålarna började komma i ropet. Vilken avlastning för dem. Jag gillade aldrig trålningen riktigt sa Helmer. Den förtog stämningen i fisket. Fiskade man med garn eller backor då var det liksom den egna insatsen som gav utslag. Släpa en säck efter sig kändes mer monotomt. Lerigt och skitigt var det också. Och så ett evinnerligt lagande av trålen, det var ju inte svårt att leta upp sten eller vrak på botten. Nej, nu får jag ge mig iväg, sa John. Du ska ha tack för det goda. Har du inget ärende bort till mig någon dag, kan du hjälpa mig att inventera i skåpet? När John hade kört satt

Helmer länge försjunken i tankar. Deras samtal hade rört om i minnets skrymslen. Han jämförde forna tiders fiske mot dagens. Vilken skillnad. Hur de förr fick slita med trålarna, nu stod en man och vickade på en spak så åkte trålen in. Han tänkte på sillgarnslänkarna. 60 garn som skulle dras i alla väder. Impregnering av gamen när veckan var slut. Hur trött man var, särskilt om vädret hade varit blåsigt. Det gick knappast att tala om sådant för nutidens fiskare. De bara ryckte på axlarna och log. Hur skulle det se ut om femtio år? Då var nog fisken slut. Han plockade bort kaffekopparna och flaskan. De hade det bra nu, han och John. Ändå är det konstigt att man har armar och ben i behåll, tänkte han. Och livet, yttrade han när han mindes krigsårens faror och fasor. Han tog en tidning i handen och stultade bort till sängen. Efter ett par minuter somnade han gott. Den eftermiddagsluren var han värd.

Ockulta Funderingar

Somliga ser, somliga ser inte. I alla tider har mänskligheten brottas med vad man i dagligt tal kallar ockulta händelser. Att det finns en högre makt, det anammar nog de flesta. Varför är då endast ett fåtal individer mottagliga för vissa mystiska händelser? Själv är jag varken den förste eller den siste som ställer den frågan. Vill gärna bidra med vissa saker som berör mig själv. Den allra första kontakten med något mystiskt fick jag redan som sex-åring. Innan jag började i småskolan var jag rätt mycket på besök hos mina farföräldrar. En stilla vårkväll gick jag på vägen strax norr om husen. Vid ägogränsen fanns på den tiden en fyrkantig gammal ekstolpe. Troligtvis hade där funnits en grind eller ett led. Skymningen började falla och farfar som höll på att mocka i lagårn ropade på mig att det var tid att komma in. Jag befann mig ca. 10 meter från stolpen då jag fick se en liten gråfigur som rörde sig framför densamma. Det konstigaste var att figuren liksom syntes genom stolpen eller rättare sagt tvärtom. Figuren var ungefär en halv meter hög. I detsamma ropade farfar ännu en gång, då försvann figuren med en gång. I över 60 år har jag haft den bilden framför mig, fortfarande lika tydlig. En annan händelse inträffade då jag var 16-17 årsåldern. En gammal sägen omtalar att en gammal gumma som bodde i en liten stuga invid Pannebo alltid hade så gott om pengar. Hon skulle enligt berättelserna ha funnit en skatt och en del av den förvarade hon i en hosa, eller strumpa. Det var mer än en som berättade den historien och eftersom ungar alltid har öron med sig så fastna den i skallen. En söndagsförmiddag gick jag ner till kusten en sväng. På hemvägen släntade jag en bit öster om Pannebo. På en plats tyckte jag det hördes liksom ihåligt i marken. Gick tillbaks igen och stampa, jo, det lät ihåligt. Vad gör en nyfiken yngling då om inte kilar hem och hämtar en spade. Sagt och gjort. Tog väl ett eller två spadtag sedan överfölls jag av en stor mattighet och blev fruktansvärt illamående. Tog mig hem men orka inte längre än till hönsgården där blev jag hängande i hönsnätet och spydde allt vad jag kunde. Efter en stund gick jag in och min gamla mormor som satt i köket ropade till när hon fick syn på mig: Herre je, du är ju bergtagen. Efter den betan fick skatten ligga ifred för mig. Ett par andra saker finner jag också märkliga. Hade varit ute på bygden och sålt fisk. Det blev sent och nermörkt när jag äntligen var hemma. Dagen var inte slutför det, nu skulle det agnas nya backor och dessa skulle i sin tur ut i sjön igen. Agnet förvarades i en sump nere vid båtlänningen och det var till att rusa iväg och hämta det. Följde en stig och fastän det var mörkt använde jag igen lampa. Halvvägs på stigen fick jag en konstig känsla, stannade och sträckte fram en fot. Tomt! Någon hade under dagen varit och hämtat ett lass sand på stigen. Ett steg till och vem vet vad som kunnat hända. har många gånger undrat, vem eller vad som varnade mig. Enstaka gånger har jag också undrat vem som var så dum att han öppnade ett djupt hål på en stig där man färdades både natt och dag. En annan liknade händelse inträffade en sen kväll när jag skulle gå ner till båten. Hade också den gången varit ute till sena natten och sålt fisk. Mörkt men stilla. Hade god fart, kände varje sten och viste var jag var. Så plötsligt känd jag det där oförklarliga, stannade och sträckte ut en hand. Lade den över en taggtråd Under dagen hade bönderna som hade betesrätten varit och stängt med taggtråd. Kommentarer överflödiga!! En liknande varning fick jag en natt i början av sjuttioalet. Kom iland i Glommen efter att ha varit ute och satt sillgarn. Hitta ett kryphål där jag fick plats med snipan. På sned utanför mig låg en bohusbåt, men vi fick båda gott om plats. Sedan jag hade förtöjt och grejat med motorn, skulle jag hoppa iland, fick då se en stor ål som simmade i ytan. Den försökte dyka men orkade inte riktigt med det. På bohusbåten hade också observerat den men jag var snabbast och håva in den. Väl hemkommen blev den flådd och kokad efter alla konstens regler, det skulle bli ett gott tillskott till såglet. Vid 3-4 tiden på morgonen vaknade jag av att en röst sa: Att inte av den ålen!! Sådana röster lyder jag och gav katten ett par bitar istället. Katten

som var fiskälskare och som hade ätit mycket ål tidigare fräste nu åt dessa läckerbitar och vägrade bestämt att röra dem. Hoppas nu tillbaka till ungdomsåren. Var 15–16 år och skötte mjölkkörning och jordbruk medan far var med på en båt och fiskade. En natt drömde jag om en jordafärd. Jag såg mig i drömmen gå i den översta åkerlyckan och harva. På vägen ett par hundra meter bort såg jag en begravnings-skjuts passera. Den kom nerifrån och körde upp mot Galtås. Det var två hästar, en brun och en ap elkastad. På kuskbocken satt bonden som ägde hästarna och vid sidan satt min far. Jag teg med vad jag hade drömt men en vecka senare kom en dotter till en av grannarna och frågade om vi ville springa med bud för hennes far hade stupat på gårdsplanen. Det kom på min lott att uträtta det budet. Det konstiga var att på begravningsdagen fick jag order att gå upp i samma åkerlycka där drömmen utspelades och gick och harvade. Fick då se samma hästar, samma människor och samma vagn som jag hade sett i drömmen fjorton år tidigare. Sent en kväll kom jag förbi mittföräldrahem och fick se min mor sitta upp. Gick fram, knackade försiktigt på rutan samt blev insläppt. Min mor tyckte det var roligt att jag kom, det var något hon ville tala med mig om. Framför sig på bordet hade hon en uppslagen psalmbok. Runt psalmerna hade hon ritat en bred svart bård med en penna. När jag är död vill jag att de skall spela dessa psalmer sa hon. Vill du lova mig det? Äsch svarade jag, du är ju pigg som en mört. Hon var emellertid påstridig och jag lova att uppfylla hennes önskan. Endast en kort tid därefter drabbades hon av sjukdom och dog inom kort. Efter dödsfallet letade vi efter den psalmbok som hon visade mig, den gick ej att finna. Där var psalmböcker i mängd, endast den fattades. Vi måste ju bestämma oss någon annat till slut. Ett par nätter senare vaknade jag av mors röst: Jag fick ju inte den psalmen sa den. Begravningsdagen var mulen, grå. Enstaka snöflingor dalade sakta. Med tom blick stirrade jag hela tiden på nummertavlan. Just som den av oss bestämda psalmen skulle spelas öppnades en sky och en solstråle flöt in genom fönstret samt träffade just det psalmnumret. Jag kände det som en hälsning och ett godkännande. Sedan har många många saker inträffat där jag på ett oförklarligt sätt har blivit räddad. Själv har jag några gånger haft den stora glädjen att få vara ett redskap som har kunnat räcka ut en hjälpande hand och få rädda någon medmänniska. Det är med glädje och ödmjukhet jag tänker tillbaka på dessa händelser.

Gunnar Österby.

Jag anade att han var död men fick inte visshet förrän tre år senare. Det gör inte smärtan mindre, nästan tvärt om. Vi var båda inom syn och hörhåll från varandra den hösten då han först fick kännning av sin sjukdom. Den yttrade sig att musklerna i armarna blev förlamade och han fick allt svårare att dra garnen. Förlamningen spred sig och till sist måste han stanna i land för gott. Vi hade talats vid om modellen han hade på sina hummertinor och när han kände att kraften började tryta kom han tillsammans med sin bror Werner en dag och hälsade på. Med i bagaget fanns en sådan tina, den fick jag och den var jag verkligen glad för. En tid senare fick jag reda på att han knappast kunde flytta sig, självklart körde jag till honom så fort jag fick tillfälle. Han blev glad det såg jag och vi trivdes ihop där vi satt och tittade på kort på alla de gamla välbekanta skutorna. Han var även ägare till många gamla saker som mången museiman skulle avundats honom. Dessa vårdas nu lika ömt av hans dotter Margit. Han kom till sist på vårdhem, där förvärrades sjukdomen och han miste även talförmågan. Dessförinnan hade han tillsammans med personalen utarbetat ett system där han genom tryckningar kunde meddela sig. En dag råkade någon bland personalen nämna mitt namn. Gunnar hörde det och blev mycket ivrig. Han ville skicka något meddelande till mig men de kunde inte tyda det. Till sist anade de att han nöjde sig med en hälsning. Den kom mig tillhanda genom en syster till ett av biträdena. Jag får erkänna att jag blev rörd. Vi kom varandra mycket nära. Samma intresse till sjön, till vårt yrke. Samma idéer i huvudet, samma takter. Beklagat endast att vi träffades så sent. I unga år seglade han till sjöss med olika skutor, var hemma ibland och fiskade. Det var först när jag kom ner till Stensjö som vi fick kontakt på allvar. Synd, verkligt synd för vi fann varandra från första stund. Min vän, jag kan inte tacka Dig, men inom mig kommer Du alltid att finnas och jag ska minnas Dig som den finaste bland kamrater!!

Karl Jacobsson.

Får den som skriver en sådan här artikelserie ta med sin egen far i serien? Ja det borde han väl få för den personen borde han ju känna allra bäst. I den här ingressen står hela namnet och det är för att inte förväxla med sin namne som kallas för Stätte-Karl. Mina tidigaste minnesbilder från honom var då jag i treårsåldern satt på hans arm och tittade på när de drog loss fraktskutan Herman som hade gått på land inte så långt hemifrån. Sedan är det ett tomrum till sju-åtta årsåldern, då fick jag hjälpa till att ro ekan när vi satte öringgarn. Det var mest på kvällarna för på morgnarna skulle jag ju till skolan. Hade ett par rätt korta åror för de ordinarie var en aning för tunga. Det kunde många gånger bli rätt lång sträckor att ro, för det mesta mellan hamnen i Lynga och långt bort åt Björkäng. Ibland blev det en tur bortåt Hallarna, det var rätt långt det också. Ville det sig riktigt illa så fick vi ge oss iväg mitt i natten, men då slapp jag ro ty då var det på min lott att ligga på knä och dra garnen. En åttaåring på knä i en eka och med sjöarna fräsande runt sidorna, var inte det en god fostran? Enda gången jag blev rädd var en gång jag skulle ro i en hård ostlig kuling. Jag rodde så fingrarna blödde men det gick bara baklänges. Då var paniken nära och det var nog hälsosamt för sen dess har jag alltid haft respekt för ostliga vindar. Farsgubben hade en liten eka som han byggt själv, den var lättrodd och sjösäker. Det behövdes för ibland fick den bekänna färg inne bland sandrevlarna. Senare köpte han en liten motorsnipa, i den fanns en tvåhästares bensinmotor som hette Meteor. Enda nackdelen med den motorn var att den hade fast propeller. Var det hyfsat väder så satte farsan årorna i kors ner i vattnat och band dem vid masten. Det bromsade uppfarten så han hann slänga i sten när han skulle sätts garnen. Det här var ju före blytenlarnas tid, allting var mycket svårskött. Ibland fiskade han ihop med en gubbe som hette Otto. Han var ägare till en liten större halvdäckad snipa. Den var döpt till Svanen men jag tror knappast att den gjorde skäl, för det namnet. Med den fiskade de med krabbegarn på hösten och med backor ute runt Morups Bank på vintern. Det var många hårda duster på den tiden. Tullen som alltid har varit en idiotisk inrättning hade bestämt att eftersom de hade varit utanför tremilsgränsen så var de tvungna att antingen gå till Falkenberg eller till Varberg för att få påskrivet i passet. Undra på att tullarna fick sina fiskar varma allt ibland. Otto var en tyst och sävlig person, till och med så sävlig att varje morgon de skulle iväg fick farsan först sätta på kaffekitteln och sen springa ca. femhundra meter och väcka Otto.

Sedan tillbaks igen och då var i regel kaffet färdigt. På vintern minns jag att de hade det kämpigt när de skulle dra båda backetrågen på en släde. Många gånger välte ekipaget och det var inte alla orden de sa som var tryckbara. Sandhålorna utför Lynga var finfina fiskeställen, där fanns de allra finaste och mest eftertraktade rödspättorna. För de största fick de rätt bra priser inne i Falkenberg. Hummer och tunga var också begärliga saker och därför sumpade man de fiskarna tills lördan och sålde det mindre begärliga på bygden. På den tiden var det inget mått på spättan i varje fall inget som man brydde sig om. Efter ett tag fick de här två gubbarna en ide i huvudet att det skulle gå an att tråla på sandhålorna. De stack iväg till Anholt och där köpte de en s.k. skovelvad. Nu skulle det fiskas! Jo för allan del, nog blev det fisk. Riktigt bra faktiskt, men i takt med gubbarnas belåtna miner så växte avunden bland de andra fiskarna. Ett tu tre damp det ner en stämning till tinget. Det kom i farsgubbens namn, han var varken båtägare eller skeppare. Det var inte fritt utan att den rätta stämningen infann sig hemma när gubben läste de där raderna. Det blev även han som fick stå inför Pontus Pilatus och fick hela straffet. Det osa svavel i köket lång tid efteråt. Inget ont som inte har något gott med sig. Han fick tvåhundra femtio kronor i böter och de omvandlade han till fängelse. Då blev det tio dar i buren och han fick välja tidpunkt själv. Dom dagarna tog han i januari när det inte var fiske och kvällen innan han skulle resa kom Otto och betalade etthundratjugofem kronor. Så

farsan var den ende i Lynga som hade inkomst under januari. Efter den pärsen blev far efter en tid utsedd av fiskeriintendenten till uppsyningsman för fisket. Märket i mössan och med polisbricka i fickan. Nu stundade Ragnarök för Lyngaborna Sällan har väl en tillsyningsman varit så nitisk på hemmaplan. Han hade sitt distrikt från Morups gräns till Grimsholmen. Han tog nog ett tiotal tjuvfiskare på den tiden. Böterna var inte så stora, 30 till 35 kronor i regel. Det var skammen som var värst. 1930 flyttade vi till Hule och då började han trappa ner fisket. Fiskade sill några år och sen blev det en liten tid som han fiskade på Skandia. Själv växte jag till och det blev mer och mer på min lott att försörja hushållet med fisk. Jag förstår honom om han ville trappa ner lite för det var oerhört slitigt att bo i Lynga och både fiska och sälja fisken själv. Han fiskade, förresten med en kilnot ett tag. Köpte den av en gammal fiskare i Dikesgård. Inte blev han fet på det, fisket inte. Det var mest att laga garn och plocka tång. Blev det till äventyrs någon fisk någon gång så skulle det smygas med den som om den hade varit stulen. Sedan var det inte så mycket mer att berätta: Summan av allt tycker jag blev ett porträtt av en man som slet och for illa men som skötte sitt åläggande med stor heder. Morgonen var vacker. Daggen dallrade i vant och stag samtidigt som solen glittrade och sände kaskader av strålar när vi angjorde vår hemmahamn. Höstfisket hade just börjat ute vid Anholt. Visserligen var fångsterna små, men det skulle nog bättra sig. Tillsammans med två kamrater som även de var 38:or och hade lumpen strax bakom oss gladdes vi åt vår nyvunna frihet. Visserligen mullrade det lite vid världshorisonten, men det hade det gjort länge och är man ung då är man för det mesta optimist. Men det låg något i atmosfären denna morgon. Folk var liksom oroliga på kajen. Ett par stod och tittade på något vid fiskebodsväggen. Andra stod och diskuterade i flockar. En gammal fiskargubbe kom stultande mot oss för att ta emot trossen. I stället för den vanliga frågan hur fisket hade varit, så sa han: Nu är det färdigt pojkar! Kriget hade brutit ut. Ni ska in ögonblickligen! Det var ord och inga visor! Vi gick upp till sjöboden och fick svart på vitt. Redan samma dag skulle vi åka till Karlskrona. Nu blev det bråttom. Iland med sill och garn. Det var bomullsgarn på den tiden och de måste torkas och tas tillvara. Vädret var härligt men det hade vi knappt tid att lägga märke till. Så stod vi då på tåget, solen stod högst på himlen och vi åkte iklädda endast en skjorta och ett par blåbyxor. Vilken röra! Trångt och varmt! Många hade tagit flytande resgods med sig och hela tågsättet genljöd av skral och sång. Där fanns militärpatruller ombord, men det var endast någorlunda tyst där de drog fram. Framför och bakom var det full rulle. Många scener utspelades på stationerna. Barn och mödrar grät, fästmör likaså. En och annan gammal militär insåg stundens alvar. Ju närmare Karlskrona vi kom, desto mer kände vi trycket och det var inte många glada miner som syntes då vi vid 10-tiden på kvällen rullade in på stationen. Där väntade korpraler och furirer, samma som vi för endast några månader sedan hade slängt glåpord och skällsord efter när vi var muck. Så marsch till Sparre-kasernen. I matsalen fick vi varm choklad och den så bekanta bullen. Men var skulle vi inkvarteras? Det var ett kaos utan like på kasernområdet. Tåg efter tåg kom in med nytt folk. Vi fick order att lägga oss i gymnastiksalen. Vilken röra. Ingen visste något, vi fick sköta oss själva. Vi var en 5-6 grabbar hemifrån som höll oss för oss själva. Vi hämtade massor med kuddar och filtar samt ockuperade ett hörn av salen. Där byggde vi en liten borg för oss själva. Madrasser på hela hörnet, kuddar och filtar som en barriär mot omvärlden. I tre dar låg vi på detta viset. At och drack så mycket vi ville. Ingen visste att vi var anlända överhuvudtaget. Efter tre dar blev vi anvisade ett logement och det började att bli någorlunda städade förhållande. Så fick någon i gänget en fin ide. Vi begär permis! Sagt och gjort. En fin motivering var att vi fick komma iväg så brådskande hemifrån att vi inte hann ta tillvara fiskeredskapen. Det gick! Tror det var tio dagar vi fick. Vilka härliga dagar! Sedan började vardagen. Eftersom det var så mycket folk inkallade blev det problem att sysselsätta alla. Båtarna var fullastade. Gustaf V t.ex. hade omkring 800 man

ombord. Vårat gäng blev varvsarbetare, s.k. pillemasare. Vi blev förlagda på kasern Ankarstierna. Nu kom lärdomen från den nyligen avslutade rekryten väl tillpass. Vi blev små specialister på att maska. Speciellt när det blev dags att 'kola' de stora kryssarna. Det var ofantliga mängder kol de behövde. Sammanlagt bar jag en och halv korg kol, sedan försvann jag från det arbetet. Vill gärna berätta en episod från den tiden.

Gick ut en kväll på stan, vet inte var de andra i gänget höll till. Kom tillbaks till kasernen strax före 10 på kvällen. När jag kom in på Kasernområdet hördes musik, den lokaliserades till en sal ovanför biblioteket. Eftersom jag inte var trött eller sömnig beslöt jag mig för att undersöka vad som hände där uppe. Vid mitt inträde i den överfulla lokalen spärrades mina ögon upp. På estraden stod en ung präst och sjung. Igen psalmer utan fräna och vågade visor. Stämningen var god, det var mer än prästen som uppträdde. Självt kom jag från Halland där Chartauismen höll församlingsborna i ett järngrepp på den tiden. Så det må vara mig förlåtet om jag uppfattade denna kyrkans man som en spelevink. Saken glömdes emellertid bort för tillfället. En kort tid efteråt inträffade en sprängningsolycka på en av båtarna. Det var när en del av grabbarna på Manligheten skulle bärga en kabel. På kabeln satt något fastsatt som exploderade. Det tog illa och en del grabbar strök med. Efter olyckan som väckte storförstämning skulle det bli minnesgudstjänst i Amiralitetskyrkan. Det var paradmarsch från Sparre till kyrkan. Bästa munderingen, damasker och vantar. Avdelning efter avdelning marscherade vi iväg till kyrkan. Det blev naturligtvis knös, full. Efter en stund kom en präst upp på predikstolen för att tala. När jag kände igen honom drogs mungiporna från öra till öra. Fem minuter senare grät jag, inte endast jag utan hela menigheten. Gamla garvade officerare, unga grabbar. Alla var lika rörda. Det var en riktig präst, den bästa jag någonsin hört. Han tog grabbarna som de skulle tas och när allvaret kom var han en rese. Ett annat liknande fall inträffade senare i Varberg. Vi låg ombord på en minsvepare (fiskebåt) och sprängde minor och allt annat rackartyg som kriget förde med sig. Pauserna blev ibland både många och långa. Bästa tidsfördrivet var, (förutom mat och vila) att spela kort. Vi var sysselsatta med det sistnämnda en eftermiddag när någon kom nerför lejderen. Ett par svarta skor, mörka byxor och till sist resten som visade sig vara en Frälsningssoldat. Han hälsade och kortspelet tvärstannade. En liten besvärande tystnad, sedan reste sig koken och sa att han skulle sätta på kaffe. 'Frälsis' gick fram till kokens plats, och tog hans kort och sa: Det verkar som ni spelar Whist. Då kan jag få vara med tills kaffet är färdigt. Efter kaffet blev det pratat lite om ditt och datt frälsis tackade för sig och för att han hade fått göra oss sällskap. Gick mot lejderen, vände sig om och sa: Det var sant. Vi har ett litet möte på torsdag. Klockan åtta. Ni är så välkomna att gästa oss. Kl. 8 den torsdagen satt samtliga utan telefonvakten och lyssnade på vad de hade att säga, spela och sjunga på 'Frälsis' 'Att vi blev mötta och välkomnade redan vid dörren av vår nyvunne vän tog vi som en hedersbevisning.

Minsvepare! Det var ett härligt liv för killar på lite över tjugo år. Ideliga incidenter, gott kamratskap och alla tog livet med en klackspark. Fast nog fick vi bekänna färg ibland. Till ex. en solig dag utanför Varberg. Vi fick larm om att en liten tysk ångare låg och drev med den västliga vinden in mot hamninloppet. Vi kom i farten på nolltid. På den tiden hade vi en tung kulspruta monterad på backen. På grund av jägarintresse och inövad färdighet med skjutvapen var jag utsedd som försteskott vid sprutan. Vi gick med god fart ut mot tysken. Chefen stod vid sidan om mig med dragen revolver och själv stod jag med tummarna på avtryckarna. Mindre än 100 meter från tysken saktade vi in och chefen anropade på tyska. Vi fick till svar att de hade maskinfel och höll på att reparera. Vi låg och betraktade dem och själva blev betraktade av en ovanligt stor besättning. Båten var på ca. 200 ton, bryggan akter och med mast långt fram mot backen. Chefen vred aning på huvudet och sa till mig: Sikta en meter över huvudena på dom och sätt en salva mellan masten och bryggan. Orden

verkställdes omgående och snabbare har väl aldrig ett maskinfel blivit lagat. Ekot av skotten hade inte förtonat förrän motorn gick igång och båten gick med full fart ut mot territorialgränsen. Naturligtvis följde vi efter och såg till att allt gick rätt till väga. Ett annat uppdrag: Vi fick telefon en söndagsmorgon. Budskapet talade om att en mina hade flutit iland vid Balgö. Chefen, kocken och jag, det var hela besättningen. Resten hade permis. Vinden var västlig. Det blåste friskt under natten, men mojnade fram emot morgonen. Dock stod dyningen på ganska kraftigt. Vi ankrade 4-500 m. utanför och eftersom kocken var fullt sysselsatt med söndagsmiddagen så fick vi andra två gå i jollen. När vi sprängde minor var tillvägagångssättet sådant att vi knöt fast en trotylladdning vid ett passande horn på minan. Därefter apterades en sprängkapsel på kabel. Kapseln inmatades med största försiktighet i ett hål i trotylen varefter den säkrades i hålet. Därefter matades kabeln ut, tre, fyra eller fem hundra meter, allt eftersom man ansåg behövdes. Vid ändan av kabel monterades en detonator och när man vevade kraftigt på en vev så sa det förhoppningsvis: Pang. Den här minan låg 15-20 m. från land. Botten var stenig och på stenarna växte rikligt med tång. Detta dämpade sjöarna något men en och annan bröt dock. Det var mycket påfrestande, dels att hålla båten mot sjön och dels för chefen som skulle ladda att hålla minan från båten. Så kom en grov dynig rullande. Den bröt och jag tog ett stadigt tag med årorna. När brottet slog emot fören tog jag i så kraftigt att den ena årtullen gick av. I båten låg en reservtull. Blixtsnabbt fick jag tag på den, höll den mot den avbrutna stumpan och med ett kraftigt slag slogs den på plats. Snabbt fatt i årorna och innan nästa våg kom var allt under kontroll. När vi hade laddat gick vi iland och drog ut ett par hundra meter kabel. Bakom en liten höjd ansåg vi att det kunde räcka, där var sikten klar till minan och trakten runt omkring. Dessutom låg vi någorlunda skyddade själva. Chefen låg till vänster om mig och framför sig hade han detonatorn. Då sa han: Flytta på dig lite, jag har en sten under benen. Vi låg på gräs, men där var en stenknuta som stack upp. Givetvis, flyttade jag mig och vi fick gott om plats. Chefen vevade och minan sprängdes i en kaskad av vatten och sten. Så plötsligt hördes ett susande och en stor sten kom farande. Den slog ner mitt emellan Chefens ben så grästorven yrde. Tänk om! Nej vi fick aldrig tänka på riskerna på den tiden. Nästa episod jag ville berätta är nästan komisk. Det var återigen en söndagsmorgon vi fick larm. En stor mina hade flutit iland bortåt Vendelsöhället. Nu blev rollerna ombytta. Koken fick följa med i land för där var trångt att navigera och koken kunde inte klara båt och motor. Det var en stor engelsk mina med elva horn. Chefen gick runt den med respekt för en sådan hade han aldrig sett förut. På den tiden kunde jag semafor, det var före kommunikationsradion och sådant där. Han gav mig rapport om minan som jag skrev ner, i fall!! När dom började rulla ut kabel kom där ut ett par gubbar i en eka. De kastade ut en dragg och började fiska. Den ene gubben var stor och tjock, han satt där baki ekan. Den andre på mittoften var mager som en sticka, följaktligen, stod ekan nästa rakt upp i luften. Körde upp till dom och omtalade att vi skulle spränga en stor mina och det var risk att ligga där. Fick till svar att de hade fiskat i många år på den platsen och det tänkte de fortsätta nu också. Det hjälpte inte vad jag sa. Körde då inåt land och samtala med chefen. Fick då rådet att hissa rödflagg och ge dom en sista varning, sedan skulle jag köra en bra bit ut och lägga mig. När jag hade pratat med dom så hade en liten palaver sinsemellan. Följden blev att den smale drog upp draggen, fattade årorna och började ro ut mot en liten ö som låg strax utför. Först i sakta mak, sedan allt fortare. När de kom i land smet den smale iväg som ett skott in mot ett grustag. Uppför branten med största lätthet. För den tunge gick det sämre. Han bara trampa grus allt medan han ropade av alla krafter. Den smale fick hjälpa honom upp, sedan fortsatte de tillsammans mot en stor sten. Rundade den på varsin sida och sträckte på sig för att kunna se. I detsamma small minan och båda sjönk baklänges ner bakom stenen. Alla goda ting äro ju tre, så varför inte ta en tredje mina på samma gång. Det var i samma farvatten. Busväder, hård

kuling med täta regnbyar. Hela besättningen var samlad. Det var en lång kuperad kust som avrundades med några undervattensskär. Innanför bildades liksom en liten lagun. Minan låg i brotten till lovart om en smal hall: Sjöarna spolade oupphörligt över hallen, men innanför var det någorlunda lugnt. Minsveparen ankrades upp lite längre in och chefen bad om frivilliga. Det behövdes inte så lång betänketid. Styrman naturligtvis, nästan man var jag själv för jag hade bästa båtvana. Båten rymde endast en kille till så allt gick snabbt. Vi rodde in mot läsidan av hallen, styrman och kompisen jumpade i med en lång lina. Den ena killen stod i vatten till midjan och höll i minan medan styrman knöt fast. Sedan kom de vadande i vattnet samtidigt som de manade ut linan. Väl ombord började jag ro och grabbarna höll stopp. Minan kom rullande över hallen och in i lugnare vatten. Förstår inte hur den kunde klara sig. Sedan blev den förankrad och den vanliga laddningsproceduren började. Gick iland med kabeln och drog iväg i säkerhet. Detonatorn på plats, vevning, inget hände! Många vevningar, samma resultat. Då frågade styrman vem av oss som ville följa med ut till minan. Eftersom jag fortfarande var bäst på att ro så var saken klar. Rätt spännande att titta på när en sprängpatron tas ut försiktigt ur sitt håll, bytes ut mot en annan och säkras på nytt. Allt medan man håller en bångstyrig jolle på arbetsavstånd från en livsfarlig mina. Vi hade ju bra betalt förstås, 1,50 om dan! Lyckades alltsammans så fick besättningen (10 man) dela på 60 kr. Tack Moder Svea! Vi rodde iland, vevade, tyst som i graven; Endast blåsten och regnet hördes. Det blev min lott att hämta chefen och de andra killarna. Därefter började styrman och jag vid minan att känna efter brott på kabeln. De andra kom från motsatt håll med samma arbete. När vi varpå pratavstånd från varandra upptäcktes brottet. Efter skarvning fick vi söka skydd på nytt. Ny vevning och nu äntligen, ett storslaget skådespel. En vattenpelare 70–80 m. upp i luften som splittrades av blåsten, det var en fantastisk syn. Innan vattnet hade sjunkit ner var jag på språng, grabbarna trodde att jag hade blivit tokig. Men jag sprang ner i båten och rodde ut. Det var som jag trodde! Där låg hundratals kilo bedövade fiskar av alla sorter. Torsk, bleka, sej. Jag bara plocka och plocka, till sist var jollen full. Vattnet ville rinna in.. Fick den lättaste killen till hjälp att ro bort till minsveparen och lasta över innan jag kunde hämta kamraterna. Visste att där samlas mycket fisk i lä när det blåser. Apropå fisk. Eftersom jag var fiskare och låg förlagt så att säga på hemmaplan, därtill hade en chef av samma skrot och korn, så hitta man alltid på något. Hade nät, långrev och dörjer ombord så matfrågan gick alltid att ordna. Som agn användes jag sandorm vilken grävdes upp vid lågvatten i sjökanten. Hade varit iväg den aktuella dag jag talar om och hade grävt upp mask till 2-3 hundra krok. Efter lunch när grabbarna låg och slumra gott satte jag mig på relingen och började agna krokarna. Hade väl hållit på en halv timma ungefär när jag hörde någon komma ombord. Det var ju inte ovanligt så jag lyfte inte ögonen från jobbet. I synfältet kom så fram ett par ovanligt blankborstade skor, det gjorde att jag tittade upp och höll på att tappade både långrev och besinning. Det var självaste amiral Björklund som kom på besök. Det var säkerligen en trevlig syn: En vettskrämd flottist som stod i givakt med en långrevslåda i famnen. Han undrade om chefen var ombord, och den gode chefen blev lika överraskad han. Så blev det samling på däck, grabbarna yrvakna och en aning slarviga med klädsel. Det första amiralen sa var att fiskaren kan återgå till sitt näringsfång, samtidigt som jag fick beröm för att jag dryga ut hushållskassan med fisk. Jag tror att jag är den ende värnpliktig som har suttit och agnat långrev medan en amiral har stått vid sidan av och talat till en uppställd besättning. Fisk blev det så jag sålde till höger och vänster. Vi fick bl. a. smaka på att fiska tonfisk. En bohusbåt kom in en eftermiddag från sillfisket. Chefen och jag varpå väg upp i stan och stannade tillför att kolla om de hade fått något. På fördäck låg två granna tonfiskar. Såna där kan du ändå inte fånga, sa chefen. Hade jag bara mete så skulle jag nog kunna ta någon. Är det svårt att skaffa sa chefen? Nej, sa jag. Du får tre dars permis, kan du klara det på den tiden? En halvtimme senare var jag på väg hem,

cykeln hade jag vid båten så det var endast att ge sig iväg. Köpte linor, krok och vajer på vägen, kl. 10 på kvällen var allt färdigt och kl. 1.5 på morgonen därpå hoppade jag ombord. Grabbarna purrades och vi stack iväg ut. Körde till en fiskebåt vars besättning jag var bekant med. Där fick vi båda sill och betesfisk gratis samt körde iväg för att prova lyckan. I början var intresset stort, alla ville vara med och fiska. Intresset svalnade emellertid efterhand sedan solen började komma upp på himlen. Till sist var endast jag kvar uppe på däck. Det blev en annan fart en stund senare när den första tonfisken nappade. Efter mycket jobb fick vi tyglat den och fick in den på däck. En tonfisk utlöser en väldig energi, hela båten skakar när den sprattlar som värst. När de blev lite lugnare tog chefen vår längsta förskärarkniv och körde in den i strupen på fisken. Resultatet lät inte vänta på sig. En lång, kraftig blodstråle följde knivbladet, fortsatte uppför armen och landade på en bländvit skjorta. När blodet sköljdes av däckets passade jag på att kasta ut ett annat snöre. Inom en minut nappade det igen. Även den fick vi bärgat. Något vidarefiske blev det inte för vår del, för endast några dagar senare fick vi förflyttning till Göteborg. Att jag nämner chefen så ofta beror inte på inställsamhet utan på det faktum att jag var hans kalfaktor, samtidigt som jag hade blivit kock ombord. Då var det inte att undra över vår vänskap. Som han var bosatt i Götet ställde jag upp ibland som barnvakt åt ett par förtjusande ungar. En krigisk soldat som sköt efter tyskar och grejade med minor satt snällt och läste aftonbön tillsammans med ungarna. En människa är tånjbar! Det var ju inte enbart militärtjänst. Sex till sju månader i taget låg man ute, eller inne, vilket som passa. Dessemellan var man fiskare. Det betydde nästan mer krigskontakt när man fiskade än när man låg vid flottan. Många gånger ute vid Anholt ritade spår-ljusens sina streck framför bogen när tyskarna tyckte att vi kom lite för nära. Ibland kom de ombord och rafsade åt sig en massa fisk. Ibland byte dom mot en flaska sur konjak, men för det mesta fick man en slarvig honnör till tack. Tillsammans med en kamrat låg vi och fiskade en dag söder om Anholt. Det var ju för liten besättning men de flesta låg ju inkallade så man fick reda sig så gott det gick. Vi hade trålat på natten och var båda trötta och sömniga. Då fick vi se en massa streck i sydväst mot horisonten. De växte snabbt och blev till båtar. Vi tog in trålen för att ha manöverrum. I den första gruppen kom 14 st. tyska minsvepare. De höll kurs in mot Sverige. Mot Morups Tånge. Nu är det klippt så min kompis, som tillika var skeppare och ägare till båten. Båtarna passerade oss på kort avstånd. Själva höll vi samma kurs. Efter dessa kom en armada av ångare. Det var invasionsstyrkan till Norge som vi hade det tvivelaktiga nöjet att slå följe med. Hur ska vi göra undrade vi? De höll kurs mot vår hemmahamn. Att det skulle bli invasion det förstod vi, men var? En del båtar gick så nära att manskapet försökte prata med oss. Det var med lättnad vi konstaterade att båtarna gick nordvärt när de kom till den svenska territorialgränsen. En annan dag, en annan båt. Vi låg och fiskade på Halsebanken nordväst Skagen. Vinden var frisk västlig och ökade efter hand. Fångsten blev därefter. Båt efter båt tog upp trålen och länsade österut. Liksom de flesta andra valde vi gå in till Skagern, där var man nära till fiskeplatsen när det mojnade igen. Danmark var ju ockuperat och vi visste om att det kunde bli trubbel ibland med tyskarna. Så även denna gång! Allt eftersom båtarna lade till vid kaj eller lade sig vid sidan om varandra kom tyskar ombord och begärde skeppspapper samt samtliga pass av besättningen. Vi fick besök av en stor kraftig tysk korpral eller något liknande med världens största revolver vid sidan. Vid var förfrågan hur länge vi var tvungna att stanna där besvarades med en axelryckning. Tre dygn varade karantänen och Du milde så skönt att åter känna däckets höja och sänka sig underfötterna. Samma båt en kolsvart natt utanför Kullen, eller rättare sagt söder om Kullen. Vi drog med trålen söderut, inte helt säkra på positionen. Allt var ju mörklagt. Halva besättningen sov, min kamrat stod till rors och själv höll jag näven på trålvajrarna. Dessa är som en telegraf, minsta sten eller vrakbit som träffar tråldörrarna fortlplantas blixtnsnabbt genom vajern. Vi diskuterade om vi borde vända

och dra norröver igen. Det kom vi överens om men innan vi han utföra giren kände jag något på den ena vajern. Strax skrapade det på andra och vi stannade trålen. Grabbarna kom upp, yrvakna. Ett svagt sken syntes i öster, Höganäs. Nu ligger vi nog illa till sa skepparn, det är säkert tyskarnas minspärr vi har hamnat i. Och det var ingen tvekan. Vi kände hur minvajrarna gled mot våra egna vajrar, när som helst kunde ett horn komma i vägen och sen var det god natt. Det blev till att plocka fram slägga och mejsel samt kapa hela utrustningen. Den var nyinköpt och dyr, men sex människoliv kan också vara värda något. Nu åter till inkallelser och kriget. En av perioderna låg jag på en inkallad fiskebåt i Visby. Det var inte mycket vi kunde göra, vintern var sträng och Östersjön var isbelagd. Några kraftiga stormar rörde om i isen och i det samma kom ett nödrop från Gotska Sandön. De var utan proviant och deras häst var utan hö. En ångare vid namn Viking varpa väg dit men hade själv fastnat i ismassorna och låg stilla. Vi tog på uppgiften att försöka undsätta dom. Sakta gick vi i sicksack mellanflaken och tog oss till Kappelshamn till kvällen. Fortsatte tidigt nästa morgon och på kvällen lyckades vi komma fram. Det var som säger i Grevens tid. Hästen skulle ev. slaktas nästa dag och själva tackade inte nej till lite proviant. Själva höll vi på att fastna mellan sandrevlarna, men som tur var så lyckades vi slingra oss loss. Även på den båten blev jag kock, för den ordinarie avhämtades med flyg och någon ersättare fanns inte att få tag på. En dag kom chefen till mig och sa att han hade bjudit ombord en general vid regementet. Det var någon favör som skulle bättra på hans humör. För att smörja honom riktigt hade chefen tagit reda på hans favoriträtt. Det var potatis stekt i fyrkanter samt vändstekta ägg. Potatisen gick nog att fixa, det var värre med äggen. Dessa skulle stekas med gulan exakt i mitten, samt med en brun frasig kant runt om. Ägg fick jag i överflöd, så det var inga problem. Däremot att få gulan i mitten!! Grabbarna fick ägg så mycket de ville ha. Tror det var bortåt två tjog ägg som gick åt innan jag fick ett par som fann nåd inför chefs hårda blick. Att generalen tackade genom chefen för god mat, det rörde inte mig i ryggen. Däremot minns jag en annan episod med glädje. Isen låg tjock, över metern. Vi hade gått en promenad utåt sjön och när vi kom iland kom styrman och ropade på mig. Där hade varit en gubbe och erbjudit torsk. Styrman hade köpt 10 kilo. Nu undrade han om jag ville titta på den och se om den gick att äta. Jag var skeptisk tills jag fick se fisken. Du milde. Lagom stor, kritvit i köttet och med blodröda gälar. Jag tittade på styrman, han titta tillbaka. Ja, du begriper dig på sånt där sa han, duger den inte så tag korb i stället. Tog fisken med ner i byssan, ansade den började steka. Den första omgången på stekjärnet åt jag upp direkt så fort den hade svalnat. Tänka sig! Fin färsk fisk mitt i vintern till en, fisktokig fiskare. När allt var stekt gick jag till styrman och sa att den där fisken. Styrman låste upp köttskåpet och langade över korb. Själv satte jag in fiskafatet i kojen och åt upp alltsammans i smyg. Under min tid på "Dristigheten" hade jag ett drömjobb. Fick hand om motorslupen och fick med den köra runt i alla riktningar. Det var permittenter och officerare som skulle till andra båtar på visit. Proviantturer, övriga ärende. Under övningar fick man köra och sätta ut fyrar. Kort sagt: Ett härligt liv. Ibland kunde det nog bli hårda tag, t.ex. en natt vid 2-tiden. Vi var inne vid Vitså brygga och hämta de sista permittenterna. Hård kuling, det rök över hela bryggan. Grabbarna kröp in i lä, själv lade jag in backen och drog på för fult. Sakta skred båten bakåt. I detsamma skar en strålkastare sönder natten. Det var Gotlands motorbarkass som kom i full fart. Den fick ingen back och med full fart rammades vi midskepps. Jag ropade på grabbarna så fort jag såg vad som höll på att hända och de hann som tur var sätta sig i säkerhet. Sekunderna efter skar deras stäv in midskepps och lämnade ett jättestort hål efter sig. Då verkade deras backmanöver. Båtarna gled isär och vatten forsade in. Hoppa upp bryggan ropade jag samtidigt som jag gav full gas framåt. Båten gick fram i marvattnet och gled med fören upp på land. Sjöförklaringen. Fick beröm för räddningen av båt och grabbar. Fick en jättetrevlig dag tillsammans med en fänrik när vi hämta den en tid därefter

inne i Stockholm. En annan episod med samma båt. Tillsammans med en kamrat skulle vi vårutrusta båten. Vi tog iland allt löst gods samt skura och feja. Något befäl kom och sa att vi skulle tvätta under durken med bensin. Öppnade en manlucka och ålade mig ner. Fick bensin och en trasa med mig. Trångt och besvärligt. Efter ett tag började några fåglar att sjunga och kvittra. Allt kändes så konstigt, tänkte att det är bäst att kolla. Tur var det för just öppningen vid manluckan sjönk jag ihop. Bensinen och trånga utrymmen hör sällan ihop. En annan låg vi ankrade på Strömmen, var då ombord på Gustav V. Fick order att tillsammans med en annan kille ro in med sluparna och hämta proviant. Mitt på strömmen kastade killen sin åra, högg tag i en stor tom bleckburk och körde med full kraft armen genom botten. Som ytterligare lök på laxen dunkade han burken allt vad han kunde i relingen. Själv, flög jag akterut med full fart och högg tag i rorkulten. Varje gång han gjorde ett utfall mot mig slog jag omkring mig. Hur länge detta pågick vet jag inte, till sist kom en båt och dom belade killen med handbojor för vidare befordran. Med våran motorslup var vi en gång ute och satte upp inseglsfyrrar. Efter fullgjort uppdrag skulle vi gå in till Utö fr att efter manövern slut åter gå och hämta in dom. Utö var smockfullt av sommargäster och jag tror nästan samtliga var nere vid hamnen i den stilla sommarkvällen. Trångt med båtar, vi fick endast plats med fören. Militärt är alltid militärt och för att vi skulle ligga reglementsenligt så erfordrades ett akterhåll. Det kom på min lott att ro ut med ett ankare samt tillhörande lina. Här ska ni få se landkrabbor och sommargäster, här är en äkta västkustkille som kan ro. Något plattflytetyg med fasta åror!! Ett tag. Det gick bra. Nästan med full kraft. Den ena åran djupt ner i vattnet, den andra strax ovanför ytan. Båt, ankare och kille flög överända. Vet nu hur Ulrika Knappe kände det då jublet steg mot skyn när hon kom upp till ytan. I mitt fall mera skadeglatt. Dyblöt, slokörad, fick låna torra plagg av kompisarna. Nej, Utö var inget för mig. Efter långvarigt och ettrigt harvande på kaserngården fick vi en eftermiddag order om rodd. Endast vår avdelning. Följaktligen räckte det med en båt. Stack iväg utåt Kungsholms fort. Gick iland, troligtvis på en ö, var inte så känd i skärgården. Knöt fast båten, alldeles stilla, ingen dyning. Grön fin strandvegetation, enstaka små buskar och träd. Innanför ett gårdsle skymtade en havreåker. Vi gick däråt. Bonden hade slagit runt havrestycket. Det var säkerligen meningen att han skulle komma tillbaka nästa morgon med slåttermaskinen. I ett träd hängde två liar. En ideblix!! Frågade grabbarna, jo det var en som hade tjänat bonddräng. Själv kunde jag hantera en lie och sen var saken klar. Vi visade grabbarna hur man kunde göra band av stråna och binda nekar. Två ung starka killar gick skåra upp och skåra ner med liarna. Efter någon timma låg åkern nermejad. Därpå restes nekarna ståndsmissigt i snörräta, åtta par i varje trave. Ville sett minen på den bonden när han kom med hästarna och slåttermaskinen nästa morgon. Kanske någon anförvant läser detta och till sist får lösningen på mysteriet.

Mitt första dygn som storfiskare.

Allt sedan tidiga barnår har jag haft en stark längtan till sjön och fisket. Varken luggning i håret, dragning i örat, eller risbasta kunde avhålla mig från sjön. Nu var det i mitten av 30-talet Fattigdomen var stor många knäcktes under de hårda åren. Själv kom vi lindrigt undanför vi hade övertagit fars föräldrahem. Det födde en ko, en kalv och en häst. Och så naturligtvis en julagris. Hästen var en dyrgrip, den kostade som 4-åring hela 400 kr. Kon gick på 40 kr. Sålde man kalven gick den på 12–15 kr. Smågrisar kostade runt 5 kr. Hästen användes förutom i jordbruket, även till mjölktransport. Linjen gick i början från gården över Dikesgård-Lönestig-Hule, till Bölse mejeri. Ersättningen var 38 öre för varje 100 liter mjölk. Fodersäckar, majssäckar, samt allehanda övrigt skickebud betalades till far i form kaskar. Kusken, det vill säga jag, fick endast ovett om man glömde något eller levererade fel. Så om jag hatade det yrket må vara mig förlåten. Kvickroten frodades och skulle hållas efter. Alltid när det regnade skulle man harva, annars gick inte fukten ner i sanden. Sand och kvickrot klubbade fast vid harven, hästen gick på sned med baken mot regnet. Själv gick man som en robot, sur och trött. Det fanns ljusare vyer för en 15-åring. Far fiskade för det mesta och var han i land så var tidning och korsord viktigare än att avlösa den han hade kastat arbete på. Ryggraden i försörjningen var dock mormor. De små nävarna var aldrig stilla. Stickning av vantar, strumpor, mössor, ja allt. Och det bästa av allt: Pension. Den var inte så stor, men den var stadig. Det går inte att beskriva levnadsstandarden för nutidens unga. Allt skulle gå i självhushållets tecken. Inga pengar fick vara i rörelse, arbete byttes mot annat arbete. Mat mot mat. Ägg var mors hushållsskassa. De blev till hjälp vid inköp av socker och sådant som inte gick att byta med. Far kunde t. ex. sitta i timtal med en mejsel för att spräcka en mutter. En ny kostade några ören, men det gick att återanvända det gamla, då skulle det gå i före. Arbete, arbete och åter arbete. Tänk hur det kändes i en femtonåring när han såg kompisarna springa och spela boll, medan han själv fick stå med en tung slägga och krossa sten till vägfyllnad. Först fick man plocka sten på åkrarna, sedan frakta hem den och därefter stå och knacka den till makadam. Under tiden far fiskade då? Gick det inte att smyga undan när man rådde sig själv? Oh nej. Gamle Stätte Johan var tillförordnad kontrollant och den sysslan skötte han perfekt. Minns en dag i augusti. Rågen var avtagen och hade torkat fint i skylarna. Den skulle in Tror Klasa-Gustav hade lånat hästen för vi körde säden på en hjulabår. Lade man bräder på baren gick det att lasta bra stora lass. Arvid fick en tamp att dra i, medan jag själv tog det tyngsta lyftet. Just då kom en av ungarna från Pannebo förbi. Hon körde omkring i försäljningsuppdrag, det var Hemmets Journal hon sålde. I den fanns serier med bl.a. Kapten Bölja. Varför inte tjuvtitta när tillfälle gavs. Jo, pyttsan. Innan serien var halvläst hördes dunkade av en käpp och ett ansikte inramat av en stor skepparkrans syntes. Från den kransen kom det ett rytande som gjorde ladan tom på ungar på mindre än tio sekunder. I norr fanns nästa tillsyningsman. Det var Klasa-Gustav. Han röt inte utan han smög över åkern när man hade gått med lien och slagit säd. När man var färdig för kvällen hörde det till att man skulle slipa lien färdig för nästa dag. När man hade slipat färdigt tog Gustav lien och synade och kände på den. Sedan gick han med något alldaglig fras. Resultatet fick man höra några dagar senare då far och Gustav hade träffats. Det blev högsta betyg, reläat genom mor. Nu skulle det stunda tider. Ett par karlar från båten Marga kom en dag och ville städsla mig för sillfisket. Efter i mina ögon evigheter av parlamentering kom gubbarna äntligen till skott. Jag skulle få börja. Vad solen sken vackert och så mjuk vinden kändes. Jag måste gå ner till udden för att få vara riktigt för mig själv. Äntligen äntligen slut på harvning och komockning.

Nu stundade en bråd tid. Sockersäckar skulle köpas in sys om till oljekläder. Ett tag såg man ut som en provdocka. Sedan skulle dessa oljas in med linolja. Noga. Sedan tork. Ny oljning. Ny tork. Vad det luktade gott. Sedan skulle de hängas luftigt så de inte klibbade ihop. Stövlar skulle köpas in. Rymliga, så det gick in två par strumpor till vintern. Mattinan blev ett arvegods från troligen farfar. Den var rariteter. Och vad man växte. Ungarna på Pannebo syntes knappast, så små var dom. Allt intresset koncentrerades nu till Marga. Vad fin den var. Ändå var relingen inte mer än ca. 20 cm hög. Ja kanske lite mer. Hytten var liten, plats för två man. Nedgång direkt till maskin. En Avance med vattenkylning och en massa mojänger.

Redan kl. 7 på morgonen den första måndagen började vi jobba med garnen. Inte bara vi, hela kajen var full av folk och garn. Vi låg vid lillakaj, alltså nära sjöboden. Först en liten presentation av besättningen. Lia Albin, skeppare. Hans bröder Oskar och Albert. Sist men inte minst: Stena Albert. Han och jag skulle höra ihop på vakten, det var en sak som jag inte förlorade på. En finare kompis tillika historieberättare fanns inte.

Var och en av dom hade nu 15 garn alltså 60 st. Dessa skulle nu sorters i ålder och ägande. Det kom på min lott att sortera rätt samt långa fram rätt garn vid rätt ögonblick. Nästan man stod och knöt samman gamen samt kollade att jag hade långat fram rätt garn. Vi började med nya garn. Sedan blev det årgång för årgång bakåt i tiden. allt eftersom vi jobbade. De allra sista garnen var det inga bly på så gamla var dom. Där fick vi sätta på stenar. I det sist garnet skulle vi sen koppla lyktan. Det var en stor boj med genomgående stång. Allt av trä. På stången fanns en flagga, båtens nummer och namn. Vidare fanns en anordning där man kunde fästa: Dels en fotogenlampa, dels en elektrisk lykta. Denna laddades upp varje dag för att vara i trim. Att det var gamla garn på slutet berodde på att lyktan drev fritt vid garnet. Ibland hände det att strömmen satte den så illa att det blev kontakt. Ibland fick då hela garnen kasserade. Gamen sattes så att om det var månljust skulle de ner till botten. Månen tryckte då ner sillen. Ett undantag var om det blåste mycket, då kunde vågorna röra upp sillen. Därför lade vi undan öronen på garnen när vi la ner dom för fiske. Var vädret ostadigt kunde vi då kolla på tunnor med ett jämn långa stroppar som bar upp gamen. Blev det gjort kopplades ankaret bort för då skulle vi driva med gamen. Tänk en enda liten tanke. Ett sextiotial båtar på ett liten område. Frisk vind och strömmar därefter. Mitt i den högen en lömsk sandrevel vars halva hotade att fånga både båtar och garn. Becksvart, allt intresse koncentrerat på det flämtade ljus förmodligen var ens eget. Skulle man dra eller chansa. Ett nej kunde betyda ett rejält silltag, ett ja räddning av gamen. Någon började dra. Ett par båtar hade drivit ihop. Rop, svordomar, knivar och yxor i full fart. Lodhivaren framme i fören skriker ut djupet. Det är grunt, en andlös spänning. Lodaren kastar i ett. En aning djupare. Vi är över ropar han. Den spänningen kan inte beskrivas, den måste upplevas.

När gamen var nerlagda skulle mycket annat uträttas. Allt skulle kollas. Fotogenbåten hade varit och fyllt tankarna. Smörjolja, trassel, fotogen till lyktorna Alla hjälptes åt och strax före tolv var vi på väg hem för att äta middag. En nervös måltid, man ville ju ner så snart som möjligt. Först skulle mattinan fyllas. Bröd, smör, en liten bit ost. Några stekta fläskbitar. Den blev full och tung. Så skulle oljeställen packas på cykeln. Ovanpå dem: Mattinan, den var det noga med. Det blev igen cykling ner, risken var för stor. Nu samlades det gubbar på kajen. 2-3 killar i min ålder skulle också börja fisket. Lika gröna i yrket som jag. Blev anvisade en krok i styrhytten där skulle jag hänga mina kläder. Var och en hade sin plats. Likaså i skansen. Var och en hade sin plats vid skansenbordet, var och en sin koj. Knivar, gafflar m.m. fanns i en låda som var infälld i skansenbordet. Den låstes med en varvel. I den lådan fanns en sorts smörja som var bra mot fjärsingstick m.m.

Noggrannheten var ett måste när det ibland kunde bli kris. Oljekläderna skulle vara på inom en minut och då gällde det att veta var dessa hängde. Ljusknapparna var

också ett måste att kunna hittas. De gick till olika lanternor och måste läras in så de kunde hittas i mörker och oväder. En annan liten grej hade vi också. Det var en kort stång med en liten klämma, den användes om det kom någon ångare som ville gå över länken. En härva trassel klämdes fast och blev doppad i fotogen. Vid kris tändes den och man blossade åt ångaren. Hjälpte inte detta fick man igång motor och tvinga bort båten. Ibland hjälpte det om man tände babords lanternorna vars röda sken var respekterat.

Vid 2–3 tiden töffade vi iväg så sakta mot Anholt. En lång rad båtar av olika storlekar och modeller. Från Falkenberg kom också en liten rad, lika från Träslövsläge.

Förmiddagen hade varit solig, nu började det mulna på lite grann. Vin den var svag västlig. Motorn gick som en klocka, skrovet vibrerade lätt. Själv vibrerade man av spänning. Akter om styrhytten fanns en liten överbyggnad över rortaljan och kättingen. På den var en härlig fin sittplats. Det var dock svart för mig att sitta still. Jag ville titta på de andra båtarna, titta efter Anholt som snart skulle dyka upp.

Äntligen. Först dök fyrskeppet upp, sedan konturerna av ön samt fyren. Sedan syntes den omtalade kvasten, pricken vid Knoben. Vår kurs gick mot nordsidan. Vid fyren mellan kullarna backade vi, ett lodskott, focken flög på halvt stag, lyktan som vi hade monterat på bojen åkte ut och vi började sätta. Min plats var akter om vanten där jag skulle ta emot och sätta undertenelnen. Allt gick med jämn fart, båtar satte på båda sidor om oss. Andra körde omkring och letade efter plats åt sig. Till sist åkte ankaret i sjön och båten red så sakta upp. När allt var stilla igen tog Albin av sig mössan och stod liksom i bön. Det var en så fin gest att jag aldrig kan glömma. Den manövern utförde han även första gången vi hade satt makrillgarn. Hela den här besättningen stod i en klass för sig. Hedersmän allihop. Nu blev det kaffe och provsmakning av mattinans innehåll. Oskar hade kört ut, då var det Albert och jag som skulle vakta gamen. Det började med att vi letade upp vår lykta. Den skulle vi sen ha ögonen på hela kvällen. Allt eftersom det mörknade blev det ljuset klarare. Det fanns andra lyktor intill, de fick inte blandas ihop.

Fram emot midnatt var vakten slut. Albert satte på blåslampan. Själv gick jag ner i skansen och purrade frivakten. Sedan på med oljekläderna. Det hade kommit ett lätt duggregn, men kläderna måste man ha på sig i alla fall när man drog gamen. Så blev det tid för dragning. Albert hade sin plats framme vid rullen, efter honom satt jag och efter mig Albin. Oskar stod i hytten och Lia Albert både drog och packade bort garn. Halemånsen kom in, därefter det tunga ankaret. Sedan tjugorna. Därefter garn, drösfulla med sill. Du milde vad vi slet. När vi var färdiga hade jag inte en torr tråd på kroppen. Oskar vände båten och satte kurs mot Falkenberg. Sedan var det till att plocka sill. Jag hade fått en elak böld i nacken. Av friktionen mot kragen hade den spruckit. Blod och var rann i nacken, tårarna rann i ansiktet, det var bara till att jobba på. Minns inte hur det var att komma iland, jag var så fruktansvärt trött. Sen skulle alltsammans ösas i lådor, dessa skulle bäras iland och staplas. Allt skulle ske med fart, handlarna hade också de bråttom. Fångsten blev över 4000 kg. ett bra resultat första resan. Det blev både bättre sämre resor under hösten, Men hur det än blev, så var besättningen lika jämn och fin till lynnet. Det blev aldrig bytt ett enda ord mellan någon av oss under tiden jag hade förmånen att vistas tillsammans med dem. Och det bästa av allt: Dom uppskattade mitt arbete så väl att jag fick hela 100 % i lottpengar. Det var jag den ende som hade den favören av lottkarlar.